

SOKOLSKI GLASNIK

GLASILO SAVEZA SOKOLA KRALJEVINE JUGOSLAVIJE

Čuvajte Jugoslaviju!

Izlazi svakog petka • Godišnja pretplata 50 din. • Uredništvo i uprava Prestolonaslednikov trg 34 • Adresa za pošiljke: Poštanski fah 342 • Telefon uredništva 30-866 i 26-105, uprave 30-866 • Račun Poštanske štedionice br. 57-686 • Oglasi po ceniku •

Beograd, 28 novembar 1939

God. X • Broj 47 i 48

Jugoslovenskom Sokolstvu na Dan Ujedinjenja!

Proglas Saveza Sokola Kraljevine Jugoslavije

Sokoli i Sokolice,

Po dvadeset i prvi put okuplja se danas Jugoslovensko Sokolstvo u svojim domovima, sokolanama i na drugim mestima, da svoje misli i osećanja posveti istorijskom onom događaju kada je pre dva decenija, na današnji dan, pred legitimnim predstavnicima celokupnog našeg naroda u prestonom gradu Beogradu, blaženopočivši Viteški kralj Aleksandar I Ujedinitelj, kao regent, svečano proglasio ujedinjenje svih do tada razjedinjenih delova našeg naroda i naših zemalja, u jednu jedinstvenu državu.

Još godine 1919, na Prvom sokolskom saboru u Novom Sadu, Sokoli su po zdravome instinktu svome i svoga naroda osetili duboki istorijski smisao i veliki značaj toga događaja, pa su već tada Prvi decembar proglasili za sokolski praznik, gledajući u njemu ostvarenje vekovnih težnja tolikih generacija i oličenje najvećeg narodnog ideala, — ujedinjenja celokupnog našeg naroda u vlastitoj, slobodnoj i nezavisnoj državi.

I pored toga, što se u proteklom vremenu samostalnog državnog života mnoga očekivanja nisu ostvarila, što su mnoge nade omanule i što smo osetili svu gorčinu mnogih razočarenja, u očima Sokola sve to nije moglo da zaseni neugasivi sjaj Prvog decembra Devetstoosamnaeste, niti da u dušama njihovima zamrači duboki smisao velikog toga istorijskog dana. Kao i na Prvom sokolskom saboru, i danas su ispunjena srca sokolska istim osećajima i istim mislima, istim težnjama i istim verovanjima.

Događaji u svetu, i oko nas i kod nas, a naročito tragični udes bratskog čehoslovačkog i bratskog poljskog naroda, Sokole su u tome samo još jače utvrdili i izoštrili im vid za jasnije gledanje na stvari u istorijskoj njihovoj perspektivi.

U životu svakog naroda ima smeilih uzdizanja i neželjenih padanja, ima herojskih podviga i veličanstvenih pobeda, ali i teških stradanja i velikih poraza. I istorija našeg naroda puna je takvih primera. Oni nas uče da su za velika dela potrebni i veliki napor, a za velike ideale i velike žrtve. Oni nam pokazuju da put do konačne pobeđe vodi kroz prolazne neuspehe i poraze: da su strašnom udaru i pobićkom zaletu sa Kajmakčalana prethodili dugi i mučni dani neizvesnosti oko Bitolja, teška stradanja i umiranja na Krku i jezivi put kroz studenu Albaniju. Kroz muke i patnje stvorena je ova naša zajednička država. Teške su žrtve i velika stradanja kojima je naš narod iskupio svoju slobodu. Danas, na dan slobode, kada slavimo pobedu naše nacionalne i državne misli, naša je prva i sveta dužnost da se s ponosom setimo onih generacija koje su stvarale ovu državu i da se s poštovanjem i divljenjem poklonimo pred veličinom njihove duhovne snage, njihovog idealizma i njihovih žrtava.

U veličini njihovog duha i njihovih žrtava je pravo merilo za veličinu ostvarenog dela. Zemlja, natopljena sa toliko krvi kao što je naša, mora da se poštuje; ona ne može da propadne, pa ma šta se desilo. Jer, narod koji je pokazao toliko moralne veličine i duhovne snage pri stvaranju svoje države, umeće i da je očuva, da je dalje snaži i razvija. Još ima na životu ratnika, dobrovoljaca i Sokola one generacije koja je uzela učešća u poslednjoj epopeji narodnog stvaranja. Još nije usahnulo vrelo njihovog plamenog oduševljenja i idealizma. ONI KOJI SU SE ŽRTVOVALI DA OSTVARE JUGOSLAVIJU, ŽRTVOVAĆE SE I DA JE OČUVAJU. A pokolenja koja iza njih dodu, neće hteti da za njima zaostanu; neće biti samo gorda na njihova dela nego će iz njih crpiti i snagu i veru za budućnost svoje zemlje i svoga naroda.

Svaka država može da živi samo onim duhom, koji

ju je stvorio, može da počiva samo na onim temeljima na kojima je sagrađena. Ova večita istina stoji kao natpis i na kapiji sudbine naše narodne države: i Jugoslavija može da živi samo duhom onih koji su je stvarali i ona može da opstane samo na temeljima onih žrtava na kojima je sazidana. JUGOSLAVIJA, SVE KADA BI I HTELA, SAMA SEBE IZNEVERITI NE MOŽE!

A taj duh Jugoslavije može da bude nacionalno samo jugoslovenski, a duhovno i moralno samo kosovski, — duh Lazarevog carstva nebeskog! Onaj isti duh moralne snage i veličine, kojim je Petar Svačić na Gvozdu žrtvovao sebe i svoju

hrabru vojsku, za buduću vaskrs svoga naroda. Onaj isti duh žrtve i moralnog uzdizanja kojim su Primož Trubar i drugi prvoborci na našem Zapadu branili narodnu reč. Nema Jugoslavije bez Jugoslovena! Mogu da u zemlji budu razna previranja, i duhovna, i etička, i socijalna; može naš nacionalni i državni život da prolazi kroz razne preobražaje državno-pravne i političke; ali Jugoslavija mora da ostane i ostaće jugoslovenska, mora da bude i biće kosovska, onakva kako su je hteli oni koji su je stvarali!

Ovo je potrebno da Sokoli jasno naglase naročito danas, kada, makar po spoljašnjim pojavama, izgleda da događaji u našoj zemlji uzimaju suprotan pravac. U trenucima kada se na mnogim stranama delovi tako upadljivo i nasrtljivo izdžu nad celinu; kada plemensko teži da potisne nacionalno; kada se tako lakomisleno i nerazborito, onome što spaja, suprotstavlja ono što razdvaja, sveta je dužnost onih koji su snažni i svesni, borbeni i idealni da nepokolebljivo stoje na braniku ideje koja predstavlja jedini moguć istorijski i etički temelj naše državne zajednice.

U prvim redovima tih veselih, snažnih želimo da budemo mi, Sokoli. Jugoslovenska ideja ostaje za nas sinteza svih naših sokolskih težnja, bez obzira na faze kroz koje prolazi naš nacionalni život. Jugoslovenstvo je za nas Sokole večno, neprolazno, kao i naš narod, i visoko iznad svih prolaznih političkih sistema, režima i strujanja. Jugoslovenstvo je za nas jezgra našeg nacionalnog života.

U jugoslovenskoj narodnoj zajednici vidimo jemstvo za naš nacionalni opstanak, za kulturni, privredni i socijalni napredak, za uspeh i odbranu u međunarodnoj utakmici burne današnjice i neizvesne sutrašnjice.

U toj i takvoj Jugoslaviji biće srećni i zadovoljni svi Jugosloveni, i Srbi, i Hrvati, i Slovenci, bez obzira na njene unutrašnje pravne oblike i uređaje, onda kada se bude u njoj zacario duh ljubavi, pravde i istine, duh pravog bratstva, slobode i jednakosti; onda kada svima sinovima njenim bude ovladalo duboko saznanje neumitnog zajedničkog udesa svih delova našeg naroda, i kada ih sve bude ozarila svetlost najblagorodnije misli, koja je jezgro misli kosovske: da je u svakome narodu najveća vrednost čovek, ugodnik božji, i da su jedine prave vrednosti koje narodi stvaraju, vrednosti duhovne i kulturne.

U TU I TAKVU JUGOSLAVIJU MI SOKOLI VERUJEMO! Za nju ćemo živeti, za nju ćemo se boriti i za nju ćemo vazda raditi.

Tako nam Bog pomogao!

NEKA ŽIVI KRALJ PETAR III!

NEKA ŽIVI JUGOSLOVENSKI NAROD!

NEKA ŽIVI JUGOSLAVIJA!

NEKA ŽIVI JUGOSLOVENSKO SOKOLSTVO!

SAVEZ SOKOLA KRALJEVINE JUGOSLAVIJE

NJEGOVO VELIČANSTVO KRALJ PETAR II

Naše verovanje

(Razmišljanja prilikom Prvog decembra)

Ko pazi na sebe, i u sebe
veruje, postignuće sve!

Tirš (1871)

Dugotrajni ratovi stvaraju pustoš
u materiji, a negde i u duhu.

Ako ikoji narod dobro zna za te
materijalne i duhovne bede ratnih
vihora, onda ih naš narod najbolje
zna, jer nema ni jedne stope u ovoj
našoj jugoslovenskoj zemlji, a da ni-
je izmamila iz oka suzu, iz kosti srž,
iz srca kaplju vrele krvi.

Pa ipak narodno verovanje nije
bilo pokolebano. Nije ni danas, iako
se ovde — onde čuju glasovi da su
prošla ona zlatna vremena kada se
verovalo i za veru ginulo. Ovi se
glasovi čuju zato, što danas nije u
prvome planu materijalno ubijanje.
Materijalno uništavanje je slično re-
zanju glava one mitološke Meduze
kojoj na mesto svake odrubljene gla-
ve raste nova. Našli su zato, da je
bolje izgoreti dušu, i onda se mate-
rija sama raspada.

No za dušu našeg naroda još se
nije našao palikuća. Nikad i niko
ne mogao da je sagori. Krcahu
kosti oko hrapavih kolaca, lizaše
plamen oko vešala tankih, lomise i
noge i ruke, i vadiše oči čarne, po-
kida se meso konjima na repovi, tru-
nuše kosti u tamnici, dušmanski ba-
joneti zarivahu se u blagosloveni
plod creva naših majki, i čitav narod
natovaren krstom bi izveden na Gol-
gotu i bi raspet.

U stvari sve to beše samo obrta-
nje materijom. Duša, zgrčena u toj
materiji, »niti pisnu niti zubi škri-
nu«. Pritajana u narodnom organi-
zmu, prekaljena u ognju, umivena od
mnogih suza i mnoge krvi, ona je
čekala svoju zoru, svoj dan, svoje
sunce.

I sad smo mi u svojoj zemlji i svo-
joj slobodi. Sad, eto slavimo sim-
bol svoje slobode, — Prvi Decembar!

Ovogodišnja slava nema nad sobom
vedro nebo, jer je svet na po-
četku novog plivanja u krvi; do nas
dopiru glasovi očajja, dok naše oči
vide slike ratnih užasa, iz kojih kao
sa dna zemlje tutnji pitanje: »Šta
sad«?

Mi u svojim sokolskim redovima
imamo jasan odgovor: Sad, kao i
do sad, verovanje! Verovanje i rad.
U radu dobra volja, u volji ljubav
prema bratu, čije se verovanje makar
i ne poklapalo sa našim!

Ma šta se događalo, naša vera će
biti jednaka, ne zato što mi tako

kažemo i što tako hoćemo, već po-
tome što to ide tako kroz vekove.
Za svoje verovanje Lazar je pao na
Kosovu, dakon Avakum je primio
kolac na Kalemegdanu, Matija Gu-
bec je seo na usijani presto i sago-
reo pod usijanom krunom. Zrinjski
i Frankopan položili su glave pod se-
kire dželata, dok je u najnovije doba
Neznani junak sebe pretvorio u šaku
pepela u kome bi bilo zapretano nje-
govo verovanje, što ga sada u mer-
meru čuvaju karijatide na Avali.

Za nove generacije zato nema
vraćanja unatrag. Negacija verovanja
onih starih, značila bi i negaciju sop-
stvenog života sadašnjeg pokoljenja.
Jer, kako god da nam zaista nije bi-
lo dobro ili nam se samo činilo da
nije dobro, od dana oslobođenja pa
do sada, sve se to zbivalo tu, u na-
šem domu, na našem ognjištu, u na-
šoj ujedinjenoj zemlji. A prema Dr.
Ferdu Šišiću, poznatom istoričaru, u
toj zemlji kroz čitavu istoriju našeg
jugoslovenskog naroda nema važnijeg,
krupnijeg političkog događaja od nje-
gova oslobođenja i ujedinjenja, od
dana Prvog Decembra 1918 godine.

Ovo je verovanje jednog istoričara
koji kao naučnik zna da meri vred-
nost događaja. Da ih meri po suvim
činjenicama bez sentimentalnosti.
Ali zato nije manje vredno i vero-
vanje našeg velikog jugoslovenskog
pesnika, Iva Vojnovića, koji kaže:
»Jedni smo. Po krvi, po jeziku —
jedno. To sam od moga detinjstva
osećao, pisao, pevao. Hrvati, Srbi i
Slovinci, to je za mene sveto narodno
Trojstvo. Ko u to ne veruje, taj ne
veruje u život i opstanak svoga na-
roda.«

Cela Sokolska ideologija prožeta
je baš tim verovanjem, u pun život
našega naroda. I upravo sada, kada
se u svetu kolebaju sve vrednosti,
kada se sprovodi sistematsko uništa-
vanje duha, kao najjače sile što vla-
da svetom, upravo sada mi još sna-
žnije podižemo zastavu svoje misli.
Ovo utoliko pre, što smo videli, i mi
i čitav narod, da nesreće koje sna-
doše našu zemlju poslednjih godina,
nemaju svoj koren tu, unutar grani-
ce. Sve je vešto ubačeno i ubacuje
se, sa strane. Ali ni to neće pomoći
neprijateljima narodne slobode. Nji-
hova nadanja u uspeh mogu se odr-
žavati samo dotle, dok traje naše na-
cionalno previranje i stapanje u je-
dinstvenu duhovnu celinu. I samo
dotle treba izdržati, samo dok na-
rodno telo ne dobije pravilne kon-

Jugoslaviji!

Duboko u srcu, k'o pšenično seme,
Polivana krvlju, kljaše polako.

I kad, teškog ropstva, mi zbacismo
breme

Ti niče i sinu naše lice svako.

No, rođenje tvoje kočile su grube
Prepone i spletke sa tuđega dvora.
Al' rastenje tvoje objaviće trube
Od plavog Jadrana do Crnoga Mora.

I, ne pitajući kol'ka mu je cena,
Sokoli će bratstva posejati seme,
Otvoriti pute jedinstvu Slovena

I dobe kobne oboriti breme,
Koje smo, u mraku, sa krstom nosili
I pod tuđim igom vekovima bili. —
Stanko O. Stanković

Proslava Prvog Decembra u Sokolstvu

Dan Ujedinjenja biće proslavljen i
ove godine najsvečanije u svima so-
kolskim jedinicama, počevši od pre-
stogon Beograda, Zagreba i Ljublja-
ne, sve do najudaljenijih i najmanjih
naselja naše zemlje, gdegod ima So-
kolstva. Proslava će biti izvršena
prema uputstvima, datim u okružni-
ci, koju je svima jedinicama uputio
Savez Sokola K. J., a sastojće se iz
jutarnje svečane sednice, popodneve
omladinske akademije i večernje sve-
čane akademije. Svuda u našim jedi-
nicama biće pročitano poslanica Sa-
veza Sokola K. J., koju donosimo na
prvoj strani, u današnjem broju, i
svuda će naše članstvo manifestirati
za Kralja i jugoslovensku otadžbinu,
ne samo sa istim, nego i većim odu-
ševljenjem i odlučnošću, nego što je
to činilo ranijih godina.

Prilike u kojima danas živimo, ni-
su doduše povoljne za Sokolstvo,
kao što nisu povoljne ni za jedan
plemeniti, slobodarski, nacionalni i
čovečanski pokret. Ali haš zato, So-
kolstvo će proslaviti Prvi decembar
u punoj veri, da tima teškim vreme-
nima mora da dode kraj i da novo
doba mora da donese nove uslove, za
nov razmah našeg Sokolstva i nje-
gove zavetne misli, jugoslovenskog
narodnog jedinstva.

ture, ne samo po materiji već i po
duhu.

Naša istrajnost, naš rad, naše ve-
rovanje učiniće da se sve postigne.
M. Stanojević

Vечита снага уједињења

„Тешко саоме“, — речено је
већ давно. И зато видимо већ у
првим почецима историје рода
људскога, да су појединци почели
са удруживањем у веће и јаче
групе. Настајала су тако села, по-
сле општине, па жупе. И коначно
се појављује држава, као врхунац
људске заједнице.

Разуме се, да су се припадници
појединих племена, народа или
раса, уједињавали засебно, осим у
случајевима, где су припадници
разних нација били помешани па
је ту један народ загосподовао са
осталима.

И већи део југослоvensког на-
рода, — Хрвати, Словенци и део
Срба, — живео је у бившој Аустро-
мацарској монархији као подре-
ђен; а само у критичним моментима,
када се требало борити за одр-
жање монархије, обраћао се на
њих милостиви цар, са апелом на
„моје драге народе...“

Није потребно, да пишемо о
борби Јужних Словена за ослобо-
ђење испод црножутог орла. Али
је потребно подвући оно, што их
је непрестано терало на ту бор-
бу, оно што сваки Југословен но-
си у души и срцу, оно што му је
у крви, са чиме се рађа, живи и
умире, — а то је осећај, да смо
некада били једно и да опет мора-
мо постати једно! Тај осећај је
испуњавао једнако старе Илирце,
као и Штресмајера и Рачкога, као
и оне, који су давали своје жи-
воте на ратним пољанима, или на
вешалима, и стратиштима, за о-
слобођење и уједињење Јужних
Словена. Тај осећај ће бити вечан
у душама Југословена, па и код

оних, који данас исповедају тезу,
о три посве различна народа. До-
ћи ће време, када ће они сами се-
би изгледати смешни због свог
сadaшњег рада, али им политич-
ка заслепљеност и страст прече,
да то већ сада увиде.

Југословенско Сокоство није
никада било другог уверења, него
што је данас. Ни онда, када је ра-
дило под племенским називима, јер
се и онда борило за ослобођење
и уједињење. Зато је оно Први
Децембар узело за свој највећи
празник и озарило га ореолом је-
динства и љубави, чији сјај неће
никада моћи ништа да потамни. А
доћи ће време, када ће идеја је-
динства бити опет циљ рада и жи-
вота сваког правог Србина, Хр-
вата и Словенца, свих Југосло-
вена.

„Тешко саоме!“ Не дао Бог, да
тежину те речи осете они, који хо-
ће да се деле и отуђују од једно-
крвне браће! Не дао Бог да се и-
кад више понови историја, која се
завршила са Првим Децембром
1918 године, а коју би многи хте-
ли, можда и несвесно да опет и-
зазову. А нека даде Бог Правде,
да Југославија буде моћна, да је
сви Југословени љубе и чувају, те
да је очувају себи и својим по-
томцима. „Бог чува Југославију!“
А Југословени ће да је изграђују
и бране. Они ће и овог Првог Де-
цембра да понове свој завет, испи-
сан златним словима на заставама
славе и убележен у њиховим ду-
шама: „С вером у Бога, за Кра-
ља и Отабину!“

J. M.

Nj V. Regent Aleksandar prima izaslanstvo Nar. Veća SHS, iz Zagreba,
na dan 1 Decembra 1918 (prema slici I. Tišova)

Trideset let sokolske župe Ljubljana

Ne samo matično sokolsko društvo
v Ljubljani ima letos svoje jubilejno
leto, tudi sokolska župa Ljubljana je
26. septembra ućakala svojo 30 letni-
co. Na ta dan leta 1909. je bila usta-
novljena sokolska župa, takrat ime-
novana župa Ljubljana I.

Ze svoje 25 letnice naša župa ni
utegnila svečano proslaviti, ker sta
bila pred 5 leti dva moćna pokrajins-
ka zleta v Zagrebu in v Sarajevu.
Zato je takratna župna uprava skle-
nila na jesen v jubilejnim letu sklica-
ti slavnosti občni zbor. Bio je to
v času ko so zloćinski streli vzeli
življenje prvemu Sokolu, našemu vla-
darju viteškemu kralju Aleksandru I
Ujedinitelju. Tako je izostala prosla-
va župne 25 letnice v nadi, da se bo
tem svećaneje proslavila župna 30
letnica. Človek je neugnan v svojem
optimizmu. Če nam je za 25 letnico
teman oblak prekrižal naše sonćne
račune, se hitro potolažimo — za 30
letnico bo bolje.

Pa ni in neće biti bolje. Zadovolji-
ti se bomo morali zaeenkrat s tem
skromnim predavanjem, ki naj pred-
vsem pokaže stiske in težave našega
sokolovanja v preteklosti, da se bo-
mo iz tega, kar je že bilo, krepili in
tolčali v križih in težavah, ki nas še
ćakajo.

Bilo je torej pred 30 leti, ko je

naša slovenska nacionalna misel zma-
govito in ponosno nadaljevala svoj
pohod preko naših pokrajin. Sokol-
stvo je ta zmagovit pohod usmerjalo
proti jugovzhodu in proti severo-
vzhodu v jugoslovensko in slovansko
smer. Takrat so nastajala in rastla
sokolska društva skoraj kakor gobe
po dežju in se je pokazala potreba
da se znótraj slovenske sokolske zve-
ze ustanove nove upravne enote, ki
naj na novo ustanovljene jedinice or-
gansko tesneje povežejo med seboj
in s samo slovensko sokolsko zvezo.

Dne 26. septembra 1909. so se na
poziv brata Adolfa Petrina zbrali za-
stopniki društev: Sokol I, Sokol II in
St. Vid nad Ljubljano ter so na usta-
novnem občnem zboru po češkem
vzgledu sklenili da se združijo v
novo upravno telo »Sokolsko župo
Ljubljana I.« Ime je župa dobila po
najmoćnejšem društvu.

Od bratov, ki so bili izvoljeni v
prvo župno upravo in tako dobili
častno mesto v sokolski zgodovini,
naj omenim le nekatere: starosta je
bil brat Adolf Petrin, tovarnar, — I.
podstarosta Dr. Josip Pipenbacher
profesor, — načelnik br. Dr. Pavel
Pestotnik, tudi profesor in predsed-
nik izobraževalnega odseka, danes bi
rekli prosvetar, br. Breznik prav ta-
ko profesor. Sicer so bili zastopani

v upravi vsi poklici od trgovskega
sotrudnika sodnega uradnika do po-
sestnika in gostilničarja; pa je ven-
dar glavna teža dela v bodoći župi
pripadla profesorjem t. j. vzgojite-
ljem. Sokolstvo kot eminentno naci-
onalna vzgojna organizacija ki je
imela vzgajati bodoće Jugoslovane,
je krepko zastavila in imela tudi us-
pehe. Tako bratje in sestre — bodi-
mo brez skrbi — bo tudi v bodoće.

Ustanovni občni zbor je zaključil
br. starosta z željo, da delujejo vsi
člani na to, da bo sokolska župa
Ljubljana I vzgledna, da si s tem pri-
dobimo čim več novih društev.

Besede br. starešine so padle na ro-
dovitna tla. Še istega leta 1909 je pri-
stopilo v novo župo sokolsko dru-
štvo Litija-Šmartno s svojim odsekom
na Vaćah, naslednjega leta pa sokol-
sko društvo Ribnica s svojima odse-
koma v Sodraščici in Vel. Laščah.
Mesto odstopivšega br. staroste je
prevzel posle br. Dr. Pipenbacher.

Istega leta, t. j. 1911, na dan 8.
maja, se je vršil ustanovni občni zbor
druga sokolske župe v Ljubljani na
inicijativo sokolskega društva Ljub-
ljana Matica. V to župo so se vćla-
nila sledeća društva: Sokol Ljubljana
Matica, Domžale, Ig, Šiška, Vrhnika
in žensko telovadno društvo v Ljub-
ljani. Prvi starosta je bil br. Dr. Ka-
rel, načelnik pa br. Dr. Viktor Mur-
nik. Novi župi so dali ime župa Ljub-
ljana.

Tako je imela Ljubljana 2 župi do
svetovne vojne in še potem vse do

leta 1925.

Župi sta tekmovali med seboj po-
seбно v tehničnem pogledu in si pri-
dobivali novih društev pod svoje okri-
lje. Starostoval je v župi Ljubljana
I br. Dr. Pipenbacher, ki je na dru-
gem rednem občnem zboru leta 1911.
poročal, da je stanje v župi zado-
voljivo predvsem po zaslugi bratov teh-
ničarjev. Odlok deželnega šolskega
sveta, ki prepoveduje naraščaju telo-
vadbo pri sokolskih društvih, nas je
jako neprijetno iznenadil. Toda upati
je, da bo sokolska župa Ljubljana I
stopala kljub vsem zaprekam više in
više. Isti občni zbor je zaključil z be-
sedami: »Bratje! Sokol je nepolitićno
društvo. Sokol nam nudi narodno de-
mokratsko vzgojo. Zato rabimo pravi-
h znaćajev. Bodite neustrašeni in
neumorni delavci na polju Sokolstva.«

Mar ni danes to še prav tako aktu-
alno kakor leta 1911? Mar ne bomo
mi nosili križev kakor so jih prena-
šali in jih še prenašajo bratje iz ti-
stih časov? Nić naj ne odvrača od
vzvišenić ciljev, za katerimi je od
nekadaj stremelo Sokolstvo. Vse za-
preke in težave današnjih dni bodo
prešle. Človeštvo pa ne bo prenehalo
stremeti po svobodi in po bratstvu,
po pravici in po resnici.

Agilna župa Ljubljana I je imela
vsako leto svoj župni zlet: leta 1911.
v Kamniku, 1912. v Litiji, 1913. v Rib-
nici in v medvodah, leta 1914. pa pri
Sokolu II v Ljubljani. Naćelnik je bil
skozi vsa leta agilni in sposobni br.
Dr. Pestotnik. Na njegovo pobudo je

bil ustanovljen poseben fond za pod-
poro onim društvom, ki bi, jih ele-
mentarne nezgode oškodovala pri njih
prireditvah.

Župni prosvetarji so se precej me-
njavali. Po vrstnem redu so bili brat-
je: Breznik, Lokar Reisner in Mać-
kovšek. 16. februarja 1913. poroća na
ćetrtem rednem občnem zboru župe
br. Dr. Pestotnik, da je Sokolska Ma-
tica založila knjigo: »Med srbskimi
brati«, in priporoća bratom, naj agi-
tirajo za hitro razprodajo. To je bilo
dobro leto pred svetovno vojno in
leto in pol pred bitko na Ceru, kjer
so se že borili med srbskimi brati
ljubljanški Sokoli. Toliko o predvoj-
nem delu župe Ljubljana I.

V sokolski župi Ljubljana je eno
leto starostoval že ominjeni br. Dr.
Karel Triler. Za njim je prevzel sta-
rostovanje br. Dr. Alojz Kokalj. Na-
ćelnik je bil ves čas br. Dr. Viktor
Murnik. Župne zlete je imela na Vrh-
niku 2, po enega pa v Šiški, Domžal-
ah ter Mengšu.

V juliju leta 1914. je nastopila voj-
na vihra in sokolovanje je moralo
prenehati. Zadnja seja župnega pred-
sedstva v župi Ljubljana I je datira-
na z 12. majem 1914. Iz zapisnika je
razvidno, da je bila župa sredi naj-
lepšega dela. Povsod telovadba lepo
napreduje. Društva se trudijo da bi
dobila od neprijaznih avstrijskih ob-
lasti dovoljenje za telovadbo šolske-
ga naraščaja. Predvidenih je cela vr-
sta telovadnih nastopov, izletov in ta-
ko dalje. Župa priporoća društvom

Песма на Дан Уједињења

Као после бурне ноћи, пуне страха и ужаса,
Разјечане грмљавине и вапајног, кобног гласа,
Кад осване дан пресјајни и јави се у лепоти,
У ведрини благог мира, у милости и доброту,
Па разаспе целим крајем дивну раскош од светлости,
Чаролију треперења, глас живота и радости, —
Тако после мркле ноћи нашег ропства, јада, чаме,
Дозивања и тражења, горке патње, муке саме,
Сав у блеску вечног сунца, у радости избављења,
Свану дан слободе наше, красни Дан Уједињења!

И онако као што је сјајним јутром новог дана,
Сва природа пробужена, оживљена, распевана, —
Тако сада нашег рода светла душа сва одзвања
Од живота и радости, у лепоту сва утања!
Не тиште је ропске муке, тај отровни оков стида,
Јер слободе благи мелем све јој болне ране вида,
Јер јединства мисао нам самородна, млада нова
Уписује у ту душу наше свести сјајна слова,
Уписује да хоћемо само једно испуњење:
И народно и државно — вечито уједињење!

О, Доне Уједињења, надо многих нараштаја
Рођена из бола, мука, страдања и уздасаја,
Како лепо сад нам блисташ, како дивно шириш крила
Изнад свега оног што је наша славна прошлост била;
Како снажно вежеш, спајаш оно што је на три пута
Одвојено судбом било да се гуји и да лута!
О, васкрса светли дане, остварена тежња врела
Да будемо један народ и да дамо сјајна дела!
О, ти дане избављења, песма си што срце хвата,
Јер у теби нађоше се три нестала некад брата!

Ти си сјајна царска круна над престолом свих стремљења
Кроз векове што их многа показаше покољења;
Ти си венац победнички, украшен рубином крви,
Дарован слободи људској, којој бесмо борци први;
Ти си прекад сверадосни преко наших поља бојних,
Литургија освећених од стихира славопојних;
Ти си бајка златоткана о узлету на врхунце,
О напору да стигнемо на видело и на сунце;
Ти си звезда витлејемска и блиставо сведочанство
Да смо вредни и достојни да нас призна човечанство!

О, Доне Уједињења, ти си био прекретница
Да пропева сваком кутком земља наша мученица;
Да престану јадикувке и лелеци Видовдана,
Бол Петрове Горе кобне, жалост она горко знана
За престолом упражњеним усред Господетског Поља, —
И да дође, да настане јавна лепша, боља;
Да престану патње наше и болови очајања,
Збегови у кршну стење, све сеобе и изгнања, —
И да дође, да се јави као мајско јутро сјајно
Време наше слободарско, стваралачко и значајно!

И сад блиста сјај живота изнад гора и ливада,
Изнад сваког мирног села, изнад сваког шумног града.
Сви путеви слободни су, срећан народ врви њима,
Правда држи стражу свуда, слатког хлеба свако има.
Држава је наша моћна и чврста је као стена, —
Одолеће бујицама и бурама свих времена!
А у сјају златне зоре, у сазвучју шумског славља,
Младој Југославији се чудесна будућност јавља.
Под окриљем њеним топлим сва далека покољења
Јединством ће величати дивни Дан Уједињења!

Радован Јовановић

Борба Соколства

Питање борбе Соколства данас више него икад треба расправљати. Како ће Соко да се бори за остварење своје идеологије, то је већ утврђено, али није због тога поставити питање изнова.

Национална и културна идеологија Сокола није потпуно оживотворена. С њом је случај као и са многим другим идеологијама, она има своје противнике, има једно старо стање које јој се одупире.

Мало се која идеологија може спровести друкчије него путем државне власти. Зато се све групе — организације, носиоци појединих идеологија, боре да дођу до ње, да приграбе власт. Према томе питању Соко је заузео став. Он се као организација не бори за државну власт. Али ни Соко не може превидети значај државне власти као важног чиниоца у оживотворењу идеологија. Соколу је такође добро позната улога зnanости, уметности, новинарства у победи или сузбијању идеја. Државна власт и култура су пресудни чиниоци у изграђивању, спровођењу или уништењу једне идеологије. Ко њих има осигурана му је победа.

Соко се за њих мора борити, иначе не може победити. Али Соко неће да има те силе као организација. Он иде само за тим да буде школа, или још боље гнездо, из кога ће изаћи научници, књижевници, други уметници, новинари и државници, дакле политички и културни радници.

Ови културни и политички радници имају да се боре да загоспо-

даре културним и политичким пољем, али не као претставници Сокола већ само као његови гојеници, а иначе као претставници и изданици народа.

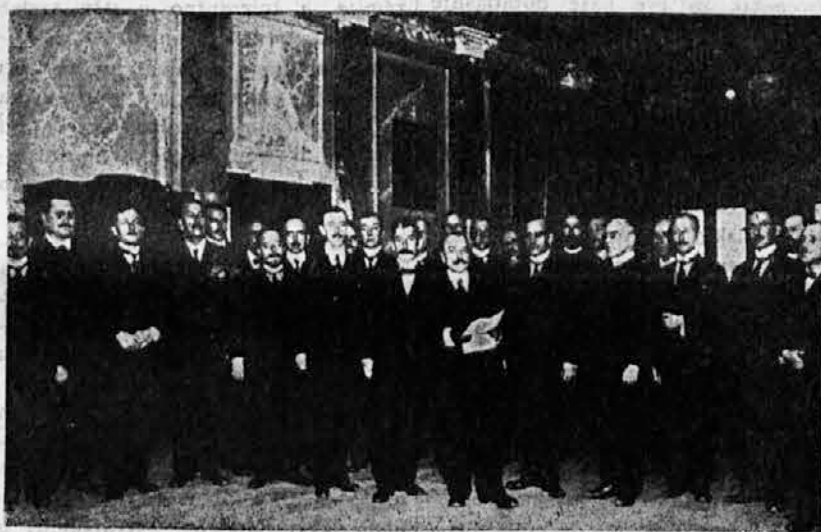
*

Да би загосподарио политиком и културом, односно да би у њима преовладао соколски дух, Соко мора систематски спремати политичке и културне раднике и настојати да их што више избаци из своје средине. Он их може врбовати, обзиром на наше прилике, искључиво међу школованим нараштајем и чланством. Зато у Соко треба привући што више средњошколаца и свеучилишараца, као и што више већ школованих интелектуалаца.

Соко већ има велики број интелектуалаца. Колико је Соко урадио да их одгоји за политичке и културне раднике? Колико Соко може дати садржине, идеолошке хране, једном интелектуалцу? С тим треба прво рашчистити, па поћи у борбу за њихово придобијање.

Соколску националну и културну идеологију треба дати на висину с које ће импонирати и најспремнијем интелектуалцу и која ће га својом импозантношћу освајати. Дакле, треба повести борбу за разраду националне и културне идеологије и њихово дизање на висину наших крајњих идеала.

Првенство се мора дати разради националне и културне идеологије, њиховом узвишењу далеко изнад наше учмале средине, оне морају бити учињене светле и

Испред изасланства Народног Већа SHS, претседник Dr. A. Pavelić, чита Закључак Нар. Већа о уједињењу, 1/XII 1918.

блоставе. За почетак борбе на томе првом послу потребно је дати једну Националну читанку у којој ће се изложити основне идеје националне и културне идеологије. Она има да буде готова у 1940 год. Само је треба саставити сурадњом што већег броја Сокола. Ја сам узео на себе да дам први нацрт и у идућем чланку већ ћу почети са њим.

Р. Павић

Smrt admirala Geprata

22 novembra poginuo je u Parizu francuski viceadmiral, A. Geprat, jedan od najzaslužnijih i najboljih prijatelja našega naroda.

Geprat je rođen g. 1856 u Gravidu, kao sin pomorskog kapetana, a za vreme svetskog rata istakao se kao jedan od najboljih pomorskih stratega i najodlučnijih komandanata. Bio je zapovednik francuske flote u Dardanelama od 1914 do 1918, a za svoje junačko držanje dobio je mnogobrojna priznanja i odličja. Kad su nakon albanske golgote naši vojnici morali, iznemogli, da se sklope u Bizeru, admiral Geprat im je bio i otac i majka, pomažući ih na svakom koraku i iskazujući svoje udivljenje prema njihovom junaštvu. Pod očiškom brigom admirala Geprata naši vojnici su se brzo oporavili, tako da su bili u stanju da podu na solunski front i da se pobedonosno vrata u oslobođenu otadžbinu. Malo koji komandant savezničkih vojska, iz vremena velikog rata, ostao je u tako zahvalnoj uspomeni kod naših ratnika, kao admiral Geprat, tako da se njegova poseta Beogradu i Jugoslaviji, g. 1931, pretvorila u veličanstvenu manifestaciju znanosti o ovom retkom prijatelju. Jugoslovenski narod će admiralu Gepratu sačuvati u svojim srcima najdublju zahvalnost!

Pomen br. Stevanu Žakuli

U subotu, 18 novembra, održan je šestmesečni pomen našem neprežaljenom bratu, Stevanu Žakuli, u crkvi Sv. Nikole, na Novom groblju. Pomen je priredila porodica pokojnikova, čiji svi članovi su bili na pomenu prisutni, kao i mnogobrojni prijatelji i poštovaoci brata Žakule. Sa strane Saveza Sokola K. J. prisustvovali su braća Arh. M. Smiljanić, Dr. M. Dragić i V. Todorović, te veći broj činovnika Savezne kancelarije. U ime Sokola iz Sarajeva prisustvovao je brat Jovan Petrović, a u ime Sokola iz Mostara brat M. Jelačić.

naj vežbalo redne vaje. V nedeljo 17. maja naj se zbere župni troben-taški zbor pred Prešernovim spome-nikom radi skupne vaje. Sokol II naj predloži pravočasno proračun in na-črt telovadišča za župni zlet 12. ju-lija. Tako, vidimo vse v najlepšem te-ku brez najmanjše slutnje bližajoče se katastrofe.

Vendar je bilo malo tega, kar je ta seja pripravljal, res izvršenega. Dober mesec nato so se začeli ka-zati prvi znaki bližajočih se grozot svetovne vojne.

Sokolstvo, kot izrazito slovanska, posebno pa še srbofiška organizacija, je moralo prenehati z delom. Po so-kolskih lokalih so se vršile policijske preiskave. Nekaj bratov so zaprlj ne-kaj konfinirali, večina pa so odšli na vojno, kjer so prej ali slej našli iz-hoda iz borb, ki jim niso bile pri sr-cu. Z ustanovitvijo dobrovoljske divi-zije, nekateri pa že prej, so pa obrni-li orožje, in orožjem v roki ustanav-ljali današnja, Jugoslavijo, ki naj bi bila srečnem dom vseh Jugoslovanov.

Po končani svetovni vojni v jeseni leta 1918 je pa sokolsko delo zopet oživel ter se s podvojeni silo nada-ljevalo tam, kjer ga je zaustavila voj-na vihra. Brat Dr. Pestotnik, ki je bil že tekom februarja leta 1914. iz-vojen za župnega starešino v župi Ljubljana I, je sklical prvo sejo na dan 25. januarja 1919. leta. Prvi od-stavek sejnega zapisnika se glasi: »Brat starosta pozdravi navzoče in se ozre na dolgo dobo štirih let, ko je

bila župa primorana popolnoma usta-viti svoje delovanje in pozivlja brate na vstrajno delo v bodočnosti v svo-bodni naši državi.« Na drugi seji je bilo v župo Ljubljana I sprejeto no-voustanovljeno društvo in Polju pri Ljubljani. Sledil je 27. aprila 1919. prvi župni občni zbor. V otvoritve-nem govoru je br. Dr. Fettich, kot namestnik odsotnega br. staroste, u-gotovil sklepčnost. Nato se je spo-minjal številnih bratov, ki jih je te-kom svetovne vojne ugrabila kruta smrt, med njimi tudi brata župnega podnačelnika. Navdušeno je pozdravil brate, ki so se borili za ujedinenje našega naroda, brate legionarje, zla-sti pa župnega načelnika brata Sta-neta Vidmarja. Opozarjal je da nalo-ge Sokolstva še niso končane, ker je-či še najboljši del našega naroda pod tujim jarmom. Občni zbor je sklenil, da naj bo prvi župni zlet v narodno-ogroženem Kočevju. Župna uprava se ni dosti spremenila, le za predsedni-ka izobraževalnega odseka je bil iz-voljen br. Dr. Matija Ambrožič.

Nekoliko kasneje, pa zato s še več-jim elanom, je nastopila sokolska žu-pa Ljubljana. Prvo sejo župnega predsedstva je vodil br. Dr. Fuchs. Povdarjal je, da morajo bratje posve-titi vse svoje moči sokolski ideji, če hočemo popraviti zamujeno. 8. junija se vršila seja župnega predsedstva, ki je na dnevnem redu imela, kot re-ferat: Ustanovitev sokolskega save-za SHS.

Iz zapisnika te seje je, razvidno, da so klice današnje ogromne sokolske organizacije v Jugoslaviji, pognale v skromnih prostorih slovenskega Na-rodne doma v Ljubljani. Na drugi seji 24. maja je že poročal br. Dr. Fuchs o sokolski slavnostih v No-vem Sadu. Na tretji seji je zanimivo poročilo br. staroste, da je po od-redbi ministra Davidovića agitacija proti Sokolstvu prepovedana.

Tako vidimo, kako so se razmere polagoma normalizirale. Sokolstvo je bilo za delo pripravljeno, le priman-kevalo je pripravnih telovadnic. Zato so se posluževale edinice za enkrat šolskih telovadnic, ki so pa bile v večini slučajev premajhne. Vendar je Sokolstvo v nacionalni državi prišlo do polnega razmaha svojih sil. Nič-več niso oblasti zadrževale šolske mladine od sokolske telovadbe. Usta-navljati so se začela društva za zgrad-bo sokolskih domov, ki naj bi oskr-bela naš pokret s telovadnicami in ostalimi prostori, ki so za razvoj so-kolskih društev absolutno potrebni.

V vabilu za sejo župnega odbora na dan 23. novembra je tretja točka, ki se glasi: likvidacija župe ter usta-novitev ene župe za Ljubljano in oko-lico. Pred samo sejo župne uprave se je vršila seja vseh treh ljubljanskih sokolskih društev, ki so se izrekla proti združitvi obeh žup. Na seji žup-ne uprave je poročal br. Dr. Fuchs, da je sklep sokolskega sabora v No-vem Sadu, po kojem sme biti načeloma v vsakem kraju le eno društvo in ena

župa. Proti združitvi je bila tudi žu-pa Ljubljana I, ki je že poslala sa-vezu predlog za razmejitev obeh žup. Kljub vsemu temu je bil sprejet pred-log br. Dr. Viktorja Murnika, načel-nika župe, za združitve obeh žup. Do združitve pa vseeno ni prišlo.

Žensko vprašanje je bilo rešeno dokončno pozitivno in so članice sto-pile enakopravno ob stran članov v sokolske vrste. Župa Ljubljana I je že leta 1920. na občnem zboru izvo-lila župno načelnico s. Anuško Cigo-jevo v župno starešinstvo. Župa Ljub-ljana je dobila naslednjega leta na-čelnico s. Minko Govekarjevo. Obe župi sta imeli vsako leto svoj župni zlet. Le leta 1922, ko se je vršil v Ljubljani impozantni I. jugoslov. vse-sokolski zlet, sta imeli obe župi sku-pen javni nastop.

Tri leta nato, pa so razmere konč-no vendar tako daleč dozorele, da sta se župi združili. S tem je bila ure-sničena dolgoletna želja članstva, ka-kor tudi Saveza. Obe skupščini sta sklenili fuzijo in takoj nato se je vr-šil občni zbor sedanje sokolske župe Ljubljana. Bilo je to 15. februarja 1925. V skupno župo sta prešli obe župi s sledečim številom društev in članstva:

Župa Ljubljana I: 22 društev, 4 od-seki in 4.026 članstva.

Župa Ljubljana: 15 društev in 2.374 članstva.

Nova župa je imela torej 41 edinic, s 6.400 članstva.

Za starešino je bil izvoljen br. Dr.

Viljem Krejči, za njegove namestni-ke pa: br. Bogomil Kajzelj in Veri Švajgar. Za načelnika je bil izvoljen br. Rudolf Riška. Župni občni zbor je med drugim tudi odločil, da se pro-glašja za ustanovni datum župe 26. september leta 1906, to je dan, ko se je vršila ustanovna glavna skupščina sokolske župe Ljubljana I, in je to-rej letos tridesetletnica župnega ob-stoja.

Delo v enotni župi je potekalo pov-sem normalno, razen manjših trenj, do leta 1929, ko nas je zatekel za-kon o osnovanju Sokola Kraljevine Jugoslavije, z dne 5. decembra. Dne 8. decembra je bila izredna seja žup-ne uprave, ki je formalno sklenila, da tudi naša župa vstopi v novi Savez Sokola Kraljevine Jugoslavije. Po tem zakonu je bila imenovana župna u-prava z bratom Dr. Pipenbacherjem, kot starešino. Za načelnika je bil ime-novan br. Lojze Vrhovec, za načelnico sestra Adela Mužinova in za pro-svetarja br. ing. Lado Bevc.

Od tedaj župa ni doživela posebnih izprememb. Poleg uspešnega delova-nja doma, se je udeležila v lepem številu zleta v Prago leta 1932, in lan-skega leta. Leta 1935. in letos pa je s svojim številnim in strunnim nasto-pom žela priznanje v Sofiji. Danes šteje 68 edinic t.j. 50 društev in 18 čet; — 8.516 članstva, 2.015 narašča-ja in 3.110 dece; — skupaj 13.641 pri-padnikov. Tako izpolnjuje vse pogoje za uspešno delo v bodočnosti.

Lojze Merčun

Na pravom sokolskom putu

Nekoliko iskrenih reči o sokolskom kulturnom jugoslovenstvu

Mnogima će se učiniti da je danas nepotrebno govoriti o pitanju nacionalne svesti u našem Sokolstvu, jedno stoga što smo mi sokoli uvek nacionalno dobro izgrađeni, a drugo što je danas u vezi sa stvorenim banovinom Hrvatskom načinjen i tako prelom u našoj nacionalnoj orijentaciji. No baš zato potrebno je da kažemo nekoliko iskrenih reči.

Poslednjih godina mnogo i premnogo su se u nas upotrebljavale reči »Jugosloven — Jugoslaven« odnosno »jugoslovenski — jugoslavenski«; te reči su se naročito mnogo upotrebljavale za obeležavanje stava velikih naših znanih i neznanih političara. No s tim u vezi mnogi su se sokoli nalažili u čudu pitajući se: otkuda najednom tolik broj najširih nacionalnih orijentacija u nas, kad se zna iz istorije našega posleratnog društva da su se naši individualiteti sa sve tri strane i te kako opirali takvim orijentacijama ranije, i da su sokoli nailazili, u svoje vreme, na znatne prepreke u njima? Sokoli su to najbolje osetili u ranijem sporom, ma da opet sigurno napredovanju svoga pokreta. Tada je trebalo uložiti mnogo truda, izvesti mnogo javnih vežbi i sletova, pokazati mnogo discipline kroz sokolanu, sokolsku štampu i široku javnost jugoslovenskog društva, — da bi se najzad broj našega članstva povećao unekoliko, retko kad u srazmeru s učinjenim plemenitim naporima. Takvo ranije sporo množenje našeg članstva bilo je sasvim prirodno, jer nikada zdrave nove orijentacije nisu osvajale duše na brzu ruku.

U jednom krugu jugoslovenskih intelektualaca u Beogradu, — da se naoko časom udaljimo od teme, — neki dan povela se reč, ko će znati već koji puta, o jugoslovenstvu, dakle o široj i širokoj nacionalnoj orijentaciji. Tom prilikom jedan stari i uvek bodri soko reči će: »Svi su Srbi za jugoslovenstvo, a Hrvati nisu. Treba nastojati da i svi Hrvati budu za jugoslovenstvo, kao što su već sada svi Srbi.« Sabesednici starog sokola odgovorili su mu da se on vara, da i kod Srba ima neprosvećenih i »frankovaca«, da i Srba ima, kao i Hrvata, koji ne misle jugoslovenski, nego koji pod formalnim jugoslovenstvom u stvari kriju jedan uži nacionalizam, čak katkad takav koji je suprotan Hrvatima...

Niti sam se tamo umešao u tu raspravu, niti ću ovde, nego hoću pomenutim primerima da kažem jedno ovo: da se Sokolstvo nikada ne treba da hvata za reči; da njegov nacionalni

put nije na rečima, verbalističan, nego da njegov nacionalni put uvek vodi kroz duboka stvarna osećanja naše povezanosti, sloge, bratstva, solidarnosti, zajedništva, jedinstva, — kako god dakle nazvali ta naša zajednička duboka stvarna osećanja. Ta osećanja nikom od nas nisu data rođenjem, tim što smo Srbi, ili Hrvati, ili Slovenci, već su ta osećanja proizvod našeg vaspitanja, i to vaspitanja i samovaspitanja kroz godine i godine, od onog trenutka kad se u našoj svesti prvi put rodila široka nacionalna misao, pa sve do kraja našeg delovanja i postojanja. Jugoslovenska nacionalna svest, koju je naše Sokolstvo brižljivo i savesno negovalo kroz mučne godine našeg narodnog saživljavanja, nije bilo jeftina vašarska roba koja se mogla kupiti i prodati budzašto, nego je ona bila proizvod jednog dugog i čestitog napora, jednog plemenitog, tankočutnog, čistog unutrašnjeg razvoja, nikad prestalog i nikad dovršenog.

Svaki Soko — da se vratimo potpuno u naš zatvoreni sokolski krug — koji je doživio i koji doživljava pomenu javljanje šire nacionalne svesti u sebi, moći će se setiti trenutka u kom su se rodila ta velika stvaralačka osećanja njegova. Najvećim delom mi smo pripadnici užeg kruga po prirodi, kruga srpskog, hrvatskog i slovenačkog, — pre tog osvešćenja još užeg kruga zavičajnog i porodičnog; — naše razvijanje uvelo nas je najzad u najširi nacionalni krug, jugoslovenski: Kako i na koji način? Zar jednostavnim upotrebom reči »jugoslovenski« za sve naše dotadašnje sadržaje svesti, kako bi rekli psiholozi, ili pak u vezi sa proširenjem tih sadržaja? Nema sumnje da ovo pitanje treba smatrati jednim pravim sokolskim nacionalnim putem. To znači da nema prave jugoslovenske nacionalne svesti bez doživljajnog unošenja hrvatskih i slovenačkih sadržaja u srpsku svest, i srpskih i slovenačkih sadržaja u hrvatsku, i srpskih i hrvatskih u slovenačku svest.

Poslednja rečenica može se kome učiniti kao nekakav verbalizam, u nas toliko odomačen, kao neko nadmetanje rečima, ali zaista nije tako: ona obeležava samo nuždan i prirodan put svake dobro razvijane i razvijene jugoslovenske svesti.

Polazeći od prirodne osnove užih osećanja, užeg kruga naših misli, ponosa i ljubavi, mi smo ranije priredili večeri koje su u našim sokolskim priredbama imale zadatak da proširuju i produbljuju nacionalnu svest na-

šega članstva sadržajima drugih plemenata i pokrajina. Poznato je piscu ovih redaka, a sigurno i mnogim čitaocima ovih izlaganja, da smo priredili južnosrbijanske, bunjevačke i druge večeri, južnoslovenske i sveslovenske. Pre nekih dvanaest godina, u vezi s mišlju koju potkrepljujemo, održano je u sedištu jedne sokolske župe jedno predavanje kom je bio zadatak i koje je iznelo, idući iz pokrajine u pokrajinu, kroz naše književno izražavanje, sve ono što je bilo karakteristično za pojedini kraj, što je predstavljalo vrednu sadržinu krajeva. Radeći tako, tu i na drugim mestima, mi smo vršili jedan plemenit i uzvišen posao, osnovan na normalnoj psihologiji našeg sveta i kulturno vredan. Na taj način mi smo osveštavali naše članstvo, međusobno ga upoznavali s jednog na drugi kraj Jugoslavije, moralno i ideološki ga učvršćivali, razvijajući tako prirodnim putem jedan čestit i kulturni patriotizam. Sav taj plemeniti posao bio je nošen idejom — da takav rad učvršćuje našu državu, snaži naš narod, a Sokolstvu stvara vrednosti koje će morati da poštuje svako, pa i svaki načelni protivnik naš, ako je pošten i konstruktivan.

Iz svih tih razloga, ako se časom vratimo na uvodne konstatacije, videćemo da nije tačna ona tvrdnja o jugoslovenstvu svih Srba u izloženom smislu reči, kao ni pomisao o suvišnosti rada na pravom, kulturnom jugoslovenstvu u sokolskim redovima i van njih. Sokolstvo ne treba oslanjati na verbalizam, na reči, nego na stvaranje osnovanih nacionalnih osećanja. Mi ne možemo smatrati dobrim jugoslovenstvom ono osećanje koje je netolerantno prema izvesnim delovima našeg naroda i zemlje, a tolerantno u isto vreme prema zlehudim razgovorima o kojekakvim amputacijama, jer nas baš poslednja »tolerancija« upućuje na baš ta osećanja, na to da se pod širokim okvirom imena krije antijugoslovensko osećanje. Jugoslovensko osećanje, razvijeno na osnovi dubokog doživljajnog poznavanja današnjeg i istorijskog stanja celokupnog našeg naroda, Srba, Hrvata i Slovenaca, u pogledu državne celine, našeg narodnog zajedništva, kao i u pogledu zajedničkih nacionalnih ideala, uvek, u svim prilikama, pod svim režimima, u centralizmu i federalizmu, u 33 oblasti, u 9 banovina s upravom grada Beograda, sa banovinama kraj banovine Hrvatske, i u svakom drugom unutrašnjem uređenju Jugoslavije, — naše kraljevine i domovine, — ima da ostane jedno i isto. Samo tada ono će biti dostojno da se nazove jugoslovenskim osećanjem, i kao takvo postane nacional-

Nedelja sokolske štampe

Nedelja propagande sokolske štampe, koja se u svim bratskim jedinicama već nekoliko godina redovno održava, i ove godine će se održati od 10 do 17 decembra. S toga Savezni prosvetni odbor poziva sve bratske župske i društvene izvestioce za sokolsku štampu, da tu nedelju posvete propagiranju svih sokolskih listova i časopisa.

Prema svojim prilikama nedelju propagande treba izvesti što svestranije. Treba, po mogućnosti angažovati lokalnu štampu da piše u svojim listovima o značaju sokolske štampe, da bi se građanstvo pripremlilo za samu nedelju sokolske štampe.

U nedelju 10 decembra o. g. treba održati predavanje u svima sokolskim jedinicama, koje je obavezno za sve članstvo, i na koje treba pozvati što više prijatelja Sokolstva i ostalo građanstvo. Time bi se otvorila nedelja propagande sokolske štampe.

Treba zatim prirediti jednu izložbu u najpodesnijem lokalnu, kojom će se istaći značaj sokolske misli i sokolske štampe. Isto tako izložiti one listove ili časopise, koji su povoljno pisali o sokolskim listovima ili časopisima. — U knjižarama treba takođe na vidno mesto istaći sve postojeće sokolske listove, časopise i knjige.

Sakupljanje pretplatnika je od najveće važnosti!

Angažovati ljude od poverenja i autoriteta, da ličnom aktivnošću skupe što veći broj pretplatnika, ma na koji sokolski list ili časopis.

Pretplatnici neka budu, ne sa-

mo Sokoli, već i drugi građani, kao i razne ustanove (čitaonice, škole, biblioteke, kafane itd.);

Pronači naročito sposobne i umešne pripadnike Sokolstva (ukoliko to već nije učinjeno), te ih pripremiti da kao poverenici prikupe svu dugovanu pretplatu za listove i časopise sokolske, a kojima bi se dalo 10—30% od ubrane sume;

Treba nastojati i na sakupljanju dobrovoljnih priloga za sokolsku štampu.

Propagandu treba voditi i u užem krugu. Naročito spremati i uputiti ljude, da u svojoj sredini vatreno propagiraju sokolsku štampu. Konačno treba pridobiti izvestan broj ljudi, koji će da oglašuju u sokolskim listovima i časopisima, svoje poslove i drugo.

*

Mole se braća župske i društveni izvestioци za sokolsku štampu, da uz saradnju i potporu svih ostalih župskih, društvenih i četinih funkcionera, ulože sve sile da se što uspešnije izvede Nedelja sokolske štampe, da se sakupi što veći broj pretplatnika i što bolje ubere dugujuća pretplata na saveznu sokolsku štampu.

Savezna sokolska štampa je svojina svakog od nas, i zato ni jedan svesni član Sokola ne sme da bude bez nje. Svakog svog imućnijeg prijatelja ili poznanika treba da pretplati na nju i da traži da je prima svaka naša društvena čitaonica, svaka javna ustanova kao i veća kafana, kako bi se novo organizovani savezni listovi već u početku što uspešnije plasirali.

Bole te, — dragi brate, — i ogorčavaju te napadaji na Sokolstvo? Ljuti te mržnja na jugoslovenstvo, sa strane naših protivnika?

Kako da odgovoriš na njih, — zar grdnjama i nasiljem, kao što to čine oni; ili pak slabošću i odricanjem od svojih ideala?

Ni jednim, ni drugim, — već time što će svaki Soko i svaki Jugosloven širiti naš »Sokolski Glasnik«, koji je borbu za jugoslovenstvo uzeo za svoj glavni cilj!

Najbolji, dakle, odgovor tretu da bude: Naći bar jednog novog pretplatnika, a sam odmah uplatiti pretplatu za čitavu godinu (50 dinara) ili bar za pola godine (25 dinara).

nom osnovom naše sokolske svesti.

Zatvarajući otvoreni krug pitanja, utvrdićemo da će nam naše stvarno i istinsko osećanje celine i svih njenih vrednosti dati najzad pravo da se nazovemo i zajedničkim imenom,

iz čega izlazi da to ime pre svega treba shvatiti kao naš stalan nacionalno-kulturni zadatak. Zato, koliko vredi za druge, vredi vrh sviju za sokole da Jugoslavija nije data, već zadata. Dr. Ilija Mamuzić

Из великих дана

Посвећено господину Стевану М. Радовановићу, генералу у пензи.

Кроз отворен прозор куће-а друге класе прскају крупне кишне капи из мутног јесењег неба, док бескрајно монотонно, певају челични тоčkови једноличну песму узвитланог кретања кроз пусти дан.

Полубудни сањамо. Нејасне слике сећања и раскаљани предели што се кроз вагонски прозор назирју у магли испарења, мешају се и стварају чудне представе које су тако честе код далеких путника: магловите успомене као да су се догађале у овом или оном пределу, иако их можда по први пут видимо у животу. Препознајемо овај или онај шумањак, ливаду, брежуљак. Били смо на њима са овим или оним и змишљени лик, нејасан и неодређен, везујемо за неки давно заборављени догађај. Полубудна свест, за све време, протегнута у недоглед, мучи нас тим визијама с границе реалности и фантазије.

Ситне капљице освежавају наша тумурна лица. Дим цигарета лагано се извлачи кроз прозоре. Ми се будимо, јутро је давно одмакло. Сувољави докторанд Никола, проте-

же руке, гласно зева и уздише: — Досадно! Дугачки Миша, студент друге године, увукавши врат у рамена, с рукама угураним у џепове, удобно унаљен у седишту, зурју у једну тачку пред собом. Једини филозоф Драган, младич необичне корпулентности као да не осећа тежину стешњености; увијен у свој огртач, приклонивши главу прозору, пева у ритму захукталих тоčkова неки страсни мађарски шлагер. Миша је видно нервозан. Тврда бора физичког трпљења урезала се око његових танких, нервозних усана, док му се увели образи час по час преливају руменилом и болесним бледилом. Његове ситне, зеленкасте очи сувише тупо остају везане за једну тачку.

Миша нас узбуђује: знамо шта му недостаје... али, како да га разонодимо? — Наједном, преко његовог ситног лица прелети значајан осмех. Понесен мишљу која је у њему планула, са жестином у гласу, он прети:

— Ако на првој станици ни једна жена не уђе у наш купе, — прекинућу пут! Ово се не може издржати... С вама само нћи на пут... Бесмислица! Ви... ви сте дрвњаци једини! И — баксузи! Да! Нико и не

завири код нас. Рецимо једна мама с ћерком... с две ћерке бар! — како вам је воља, — само човек да не гледа та ваша отомбољена, кицела лица...

Ми се смешимо, идеја није рђава. Због дужине пута, тако, а и Миша је досадан; млад је, лепушаст. Ми бисмо да га разонодимо...

Одједном челични тоčkови почињу да запомажу, цвиле, пиште: предграђе велике станице већ је пролетело заједно са човеком који усправно држи црвени барјачић. Још који минут и воз се брекћући зауставља. — Наши погледи су упрти у Мишу. Светина нагло, почиње да се тиска под прозорима. Коферти трескају; псовке одјекују. Миша се сав претворио у ишчекивање. У једном тренутку када се под нашим прозором зачуо женски разговор, начинивши театралан гест, он се са седишта сручи на под, па клечући, као у екстази молитве, гласно завапи:

— О жене, љубим вас све жене, до... ђи... тееее...

Ми се грохотом смејемо. Духовит је и пуст. Хватамо га за склопене руке, за рамена, за ноге, и бацамо на седиште. Он се отима, а воз лагано одише остављајући за собом густе облаке загушљивог дима. Ритам тоčkова све се више уједначаје. Миша се зајапури, мрзовољан,

усправља, расејано брише праšину с колена, дотерује косу.

Као на команду, палимо цигарете. Воз јури. Истовремено, скоро неопажено, врата нашег купе-а маша се једна груба рука, неспретно раствара крила, и човек у сељачком оделу, педесетих година, седа до Мише.

Као да читам мисли мојих пријатеља: — „Е, ти чича, тако исписао и каљав, ниси за другу класу. Ти си братац мој, погрешно!“ Човек вади марамицу, брише мокро лице, спокојно вади своје наочаре са јединим напола пукнутим стаклетом, брише и њих и ставља доста ниско на нос. Ми га радознало посматрамо. У души се радујемо чичином забуну кад дође кондуктер: сплешће се, а кондуктер ће бити љут; можда ће га и за мишицу зграбити ако се буде опирао. Починијемо као да га сажалевамо, али не баш много: догађај ипак — није за сажалевање... Миша се нервозно одмиче. Подругљивим тоном он пита:

— Јесте ли ви народни посланик?

— Нисам! уљудно одговори човек.

Уто, кондуктер провукао главу кроз врата, бацно поглед по целом купеу и задржао га на чичи.

Миша се пакосно смеши: „Кад нису ушле две ћерке — нећеш о-

стати ту ни ти чича!“ — као да је хтео рећи.

Кондуктер значајно клима главом на показану чиницу легитимацију прих, малих корица и златног грба изнад урезаних мачева у звезди.

Ми нехотице загледамо у те корице. Много су говорице. Човек који их је имао — имао је наше највише одликовање. Узбуљисмо се. Миша се некако незгодно промешкољи, мало се примаче чичи. Мрзовоља га пролазила.

— Ви сте носиоца овог одликовања?! — рекао и прстом показао на амблем урезан на корицама. Поштовање при том, вејало је нескривено, у свакој његовој речи.

— Да! — рекао чича и подигао бачене, изгужване новине на под. Задубио се у њих.

— Причајте нам стари. На вашем лицу су сами ожиљци. Ви сте рањавани! — некако мукло отимала се Миши све нова и нова питања, а глас му био озбиљан, молбен.

Као на команду, отворили смо кутије и понудили чичу цигаретама. Човек с легитимацијом благо нас одбио расејано смењени се. Загледао се негде у даљину. Некако чудно расположење треперило је у нашим душама док смо ишчекивали да чича почне. Но он се нећкао, бранио. Успомене пак, све га више

Jugoslovenski studenti, — u borbu!

Izbori u Udruženju pravika i Udruženju agronoma na zagrebačkom Sveučilištu izneli su na javnost žalosne činjenice, kojima je potrebno otvoreno pogledati u oči. Udruženi frankovci i klerikalci pokazali su se na tim izborima kao relativno najjača grupa, dok se jugoslovenski orijentisani studenti nisu uopšte afirmisali na njima.

Pobeda frankovaca i klerikalaca nije nikako apsolutna, u toliko manje što su u šumarskom udruženju bili tučeni, sa velikom većinom, ali ona ima svoj koren u mnogim i višestranim greškama i krivicama, a ponajviše u atmosferi u kojoj ti studenti žive i odgajaju se. Frankovci, koji su se rodili i živeli, kao eksponenti Beča i Pešte, izgubili su bili potpuno svaki uticaj u hrvatskoj omladini, čim je omladina uvidela da je njihov radikalizam papirnat, a da su im stvarni ciljevi reakcionarni. Za vreme rata, dok je iza frankovaca i klerikalaca stajala čitava austrijska vojna snaga, i dok su bili protežirani od Beča i od Pešte, nisu oni uspeli da imaju ijednog omladinca za sebe, dok se naprotiv sva hrvatska omladina svrstala u jugoslovenske revolucionarne i borbene redove, ili u t. zv. Mladohrvate, koji su zajedno sa naprednim Starčevićancima, propovedali odlučnu borbu protiv Austrije i tražili ujedinjenje sa Srbima i Slovencima u jednu državu.

Ako je, dakle, u vremenu od 1908 do 1918, — a i pre toga, — 99% hrvatske omladine pripadalo različitim pokretima, kojima je cilj bio stvaranje jugoslovenske države, te borba protiv reakcije i klerikalizma; i ako je u tom vremenu čitava ta kompaktna masa hrvatskih studenata baš frankovština i klerikalizam smatrala kao najveće zlo za Hrvate, — a o tome se svatko može uveriti, ko makar i letimično pročita studentske listove i časopise iz tih vremena, — može li onda, ma i za čas da se poveruje da su frankovština i klerikalizam elementa, koji su u krvi hrvatskog omladinca i koji bi predstavljali nešto trajno, po čemu bi se moglo misliti, da je hrvatska omladina za uvek izgubljena za svaku naprednu i demokratsku misao, kao i za jugoslovenstvo?

Jasno je, da o tome ne može biti ni reči. Omladina je po prirodi svojoj sklona napretku i dobru, ali je sklona i romantičnom radikalizmu. Oni političari i politikanti, kojima je bilo povereno vođstvo državne po-

litike, nakon oslobođenja i ujedinjenja, ne samo što nisu pokazali ni najmanje razumevanja za sklonosti omladine, ni smisla da te sklonosti navedu na pozitivan stvaralački rad, već su se naprotiv ponašali tako, kao da za rad u omladini postoje samo dve metode, — deljenje zobi i protežiranje štrebera, ili pak bezobziran bič za sve one koji misle svojom glavom! Falange jugoslovenskih omladinaca, koje su bile još pune borbenog oduševljenja, donetog iz austrijskih tamnica, sa bojnih poljana, i sa burnih demonstracija za vreme rata, bile su najednom postavljene pred alternativu, — da uđu u službu pojedinih klika i partija, ili da se oglase za nepouzdanu, pa čak i protudržavnu! Niko nije imao toliko psihološkog smisla, da shvati, da sav taj revolucionarni zanos nije u stanju da se povije prema željama vlastodržaca, već da mu treba dati nove i pozitivne, ali zato slobodoumne i nezavisne hrane, kojim će se uputiti na dobro naroda i otadžbine. Naprotiv, zanosni omladinci imali su prilike, iz dana u dan da gledaju, kako dojučerašnji njihovi protivnici i austrijski konfidenti dolaze u položaj da ih ponovo gone, zato što su umeli da se dodvore vlastodršcima, dok su naprotiv oni hteli da sačuvaju svoju nezavisnost i prema novim režimima, u svojoj sopstvenoj državi.

Nema, dakle, ni govora o tome, da je hrvatska omladina, koja je decenijama bila sva jugoslovenska i napredna, od prirode reakcionarna, frankovačka i klerikalna, te da bi od prirode mogla da služi tuđinskim interesima raznih »Gota«, rasista i td. Ako ona danas izgleda takva, to je zato što su i nju zaveli krivi izgledi: Dok su se markom jugoslovenstva i demokratije prikrivala nasilja i interesi samozvanih »vođa«, dotle su dojučerašnji sluge Beča i najcrniji reakcionarci, izrabili situaciju, pa su se, poduprti ispod žita od tih istih »vođa«, prikazivali kao prvoborci radikalnog hrvatskog slobodarstva.

Zato se ne sme nikako uzeti, da je »hrvatska omladina izgubljena«, niti tu omladinu prepustiti mračnim ciljevima raznih Buča, Šimraka i Budaka. Naprotiv, — među hrvatskom, jednako kao i među srpskom i slovenačkom omladinom treba preduzeti preporod slobodarskog, naprednog i demokratskog jugoslovenstva, borbenog i nezavisnog, kakvo je u svojim osnovama ono uvek bilo i ka-

kav treba da je svaki omladinski pokret.

Danas je vreme kao nikada prikladno za to. *Biti Jugosloven i ostati Jugosloven, danas znači biti vitez bez straha i mane, kao što je to značilo i pod Austrijom. Znači biti borben i spreman na žrtve. Znači biti napredan i nezavisan. Dakle sve — kao stvoreno za omladinu!*

Treba samo početi! Protivnici se već dele na sto frakcija i otmiču se o beneficije. Oni koji se najglatije deru o »slobodu«, glorifikuju najreakcionarnije režime i uništavače malih naroda. Itd. U taj haos treba nastupiti smišljenim, trezvenim i ni prema kome neprijateljskim jugoslovenstvom, ali odlučnim i borbenim. To jugoslovenstvo treba da je sinonim konstruktivnosti! I uspeh je osiguran!

Za ovaj put može se opravdati apstinencija jugoslovenskih studenata naletom protivničkog terora i pribiranjem snaga. Ali dalje ne! *Jugoslovenski, nacionalni, napredni i slobodarski studenti, treba da pređu u živu aktivnost, u Zagrebu, kao i u Beogradu i Ljubljani. Da se afirmišu svuda i u svakoj prilici, a u tome treba da im naročito prednjače studenti Sokoli. Na posao, dakle, i pobeda će biti ista, kao i g. 1918!*

Samarićanski tečaj beogradskih sokolika

Načelnništvo saveza i župe Beograd, u saradnji sa Oblasnim odborom Crvenog krsta, organizovalo je i samarićanski tečaj za članice i starije naraštajke beogradskih društava. Tečaj se održavao u prostorijama Saveza, a vodila ga je gđa Dr. Zagorka Ristić, delegirana od Oblasnog odbora Crvenog krsta, uz pomoć sestre Zivke Melentijević. Praktičan rad vr-

Tečajke, nastavnici, izaslanici itd., Samarićanskog tečaja Sokolika

šile su sestre u ambulanti Okružnog ureda pod nadzorom i vođstvom g. Dra Vajka Đurovića koji je održao i nekoliko predavanja. Upisanih je bilo 69, ali je jedan deo odustao od daljnog pohađanja odmah nakon prvih praktičnih vežbi, jer su videle da neće moći vršiti ovu tešku dužnost.

Ispiti su održani 19. novembra u prisustvu zam. starešine brata Smiljanica, načelnice sestre Skalar i zam. starešine župe brata Vučkovića. Komisiji je predsedavao predsednik Oblasnog odbora Crvenog krsta g. Dr. Mladenović, a ispitivala je gđa Dr. Ristić. Ispitu je pristupilo 47 sestara. Uspeh tečaja pokazao se na ispitima: 21 sestra položila je sa odličnim, 23 sa vrlo dobrim i 3 sa dobrim uspehom. G.g. predavači trudili su se da sprema naše sestre što je bolje moguće, pa je i zanimanje sestara za rad bilo vrlo veliko.

Tečaj su završile i položile ispit članice saveznog i župskog načelnništva, gotovo sve sestre iz stručnog odbora saveza i župe, i veliki broj načelnica beogradskih društava.

Po održanim ispitima bila je zajednička drugarska večera na kojoj su uzeli učešća predstavnik Crvenog krsta g. Dr. Mladenović, zam. starešine saveza brat Smiljanic, zamenik starešine župe brat Ing. Vučković, predsednik saveznog Narodno-odbrambenog odbora brat general Maksimović, vođstvo tečaja i sve sestre. U ime tečajke govorila je vrlo toplo i lepo sestra Milena Gruborova, ističući zasluge gđe Dr. Ristićeve i g. Dr. Đurovića za održanje ovog tečaja.

Dan ujedinjenja počastite tako, da nadete makar jednog pretplatnika za »Sokolski Glasnik«, — najbolje glasilo našeg ujedinjenja!

Ministar g. J. Tomić u poseti Savezu Sokola K. J.

U nedelju, 19. novembra, posetio je, ministar za fizičko vaspitanje naroda, g. *Jevrem Tomić*, prvi put otkad je preuzeo taj resor, Savez Sokola K. J. G. ministar je učinio tu posetu baš za vreme zasedanja plenuma uprave Saveza, na kojoj su uzeli učešća delegati iz čitave Jugoslavije.

G. ministra Tomića dočekali su zamenici starešine Saveza, braća Dr. *Gavrančić* i arh. *Smiljanic*, koji su mu pokazali prostorije Saveza, a zatim se g. ministar zadržao s njima u dužem razgovoru. G. ministar je zatim ušao u veliku dvoranu Saveza, u kojoj je baš zasedavao plenum Savezne uprave i bio je srdačno pozdravljen od svih prisutnih. Prvi zamenik starešine, brat Dr. V. *Belajčić*, pozdravio je g. ministra kratkim govorom, ističući da njegova poseta Savezu predstavlja znak interesovanja i priznanja za sokolski rad, a sokolsko vođstvo tumači to i kao znak budućeg interesovanja, u ovim teškim danima, u kojima Sokolstvo ulaže sve svoje snage, da se u svom rodoljubivom radu afirmira na teritoriji čitave naše države. Sokoli su se, naročito u današnjim sudbonosnim vremenima, posvetili svim silama narodno-odbrambenom radu i unošenju saradnje između svih narodnih delova, pa su puni vere u ispunjenje sokolskih ideala. Sve što je naš jugoslovenski narod stekao, postigao je putem žrtava i teških napora, pa to uverenje daje snagu i našoj organizaciji, da bude spremna na nove žrtve i da, ne klone ni pred najtežim preprekama. Starešinstvo Saveza veruje da će g. ministar pokazati uvek dobru volju prema Sokolstvu te da će odgovorni faktori osigurati Sokolstvu ono, na što svaki građanin ima prava, a to je puna sloboda rada i zakonske zaštite.

Ministar g. Tomić je odgovorio, da je svojom posetom zaista hteo da pokaže, kolike simpatije gaji za naše Sokolstvo. Iako ono prolazi kroz iskušenja, velika sokolska ideologija treba da živi i ona će napredovati! Nastojao je da Sokolstvu pruži punu moralnu i materijalnu potporu, jer ono to s pravom zaslužuje. Oni koji su na ovu skupštinu došli možda povređeni, neka veruju da će se sve učiniti da do potpunog reda i zakonitosti dođe, te da zavlada bratski mir u čitavom narodu. Moramo svi složno da poradiamo, da uspemo u svojim nacionalnim zadacima, a Sokolstvo tu može mnogo da pomogne. Ovu posetu on je učinio po svom najdubljem uverenju, zato što oseća ljubav za Sokolstvo, i zato što je pripravan, da ga bratski pomogne u njegovim nastojanjima.

мориле, све више давиле. Бориле се против старчевог егизма.

А када је почео, сталожен и миран, покушавајући свим силама да продуби самог себе, да објасни своју душу, и — одбрани своје подвиге, ми смо стали молити да не жури, да не прелази брзо преко догађаја, хватајући у лету сваку његову реч не пуштајући је одмах у свест, жељни да је духовним очима упознамо, да се наситимо њеним облицима.

Чича Раде Јевтић, схватајући да пред собом има само варошане, с почетка се затезао, оклевао... а када су га успомене понеле, када га је снага доживљаја обухватила свег, његов је глас покатак дрхтао, очи севале... а речи, као у најлепшој песми, слагале се у симфонију борбе, херојских подвига, човекољубља, праштања и — љубави према тој, кроз вагонски прозор гледаној укаљаној нашој земљи...

Миша је приметно блео. У његовој души се нешто моћно догађало. Његове усне нервозно се мицале, ноге поигравале прсти кришили. Сваки час се одмицао и примичао, прелазно на суседно седиште да боље загледа у те плаве, питоме очи, те ожиљке, — сведочанства бурних дана; у то обично сељачко одело и расквашене, једноставне опанке.

Ми смо само пушили. Купе се

пунио густим димом, тресао као у грозници, станице пролазиле неопажено, а прича, лагано, достигала врхунац...

...Код Торлака били смо опкољени. Цео батаљон. Излаза није било. Наши су падали као снопље, кошени њиховим митраљезима. Командант чулао косе: требало се пробити, доспети до наших положаја главног отпора, а оно, — непријатељски обруч све се више стезао. У даљини се белео наш Београд, порушен и поробљен... Звона се нису чула... као да је то био град мртвих! Наш пук је био на Бањици! Требало је извести... — Немојте журити! — молио је Миша, — причајте све. Ми, ми то треба да знамо!

...Пријавио сам се једног предвечерја. Командант ме није ни погледао.

— А ви? — задихано упитао Миша.

...Желео сам да спасем команданта, своје другове, а мени... како Бог да. Стао сам мољакати. Командант ме није пуштао. Изгледало ми је то глупо, бесмислено. Поготову, када сам му предложио да са својим бомбашима (тада сам био поднаредник) исечем жицу на најјачем утврђењу, а не у једној јаузи где је изгледало најлакше привући се.

— И ви га нисте послушали? —

промукао упитао Миша.

...Нисам. Непријатељ се тамо нашао. Многи су наши тамо пропали. Спуштала се ноћ, мракна, претећа. Све је било мирно, само су кишне капи прскале у барицама, а ветар, мразан продирао до костију. У великој даљини јаукао прозебао пас...

Језовито се разлегало његово кобно скамукање. Милећи по житком блату и барам за мном су се о презно вукали моји другови. Сати су пролазили поноћ одмицала...

— Немојте журити! Ми треба све да знамо! — очајно смо скоро у глас завпили.

...Пушене се настављало. Најоштрији тренуци лагано су пролазили. Ја сам обамирао, сваки минут губио свест и сваки нови минут привлачио се све ближе и ближе... Одједном, моје руке су опинале нешто шиљато, оштро... Испред нас пружали се бројни редови жита. Двадесет људи дало се на посао: маказе су нечујно резале, смрзнути прсти лагано одвлачили жицу, пролаз био све шири...

Застао стари, погледао нас изгубљеним погледом, опазио нашу забринутост, онда наставио потпуно мирним гласом: — Тада сам, као вас ту, видео први пут ледену смрт. Стајала је са измакнутом огромном косом, спремна у свој својој немилости, да почне... а ја сам

чекао... да севне оштро сечиво... и спусти се на наше препаћене главе...

Чича нас опет, самиласно погледао: његово замрачено лице, наборано чело, цела његова појава, као да је молила велико праштање... Глас му је почео дрхтати, телом пролазили снажни трзаји... Наши могови страховито су трпели.

...И видех страшну смрт где звизну косом: у истом тренутку земља и ваздух јаукуше од моје бомбе која одлети у непријатељски ров... Још један тренутак само, па се ужасан прасак разлегну још силније, још смртоносније: моји другови бацају су своје бомбе... Челична коса хитро је севала...

С наше стране као гром из неба проломио се страхан узвик урааа... Цео батаљон појурио је за нама, у слободу... скривену јутарњи свитањем магловог дана.

— А ви? — потресен до дна питао је Миша, — а ви, ви сте били срећни!

— Ја сам плакао... не од среће... иако су наши били спасени, а ја здрав и читав...

Старчеве се очи црвенеле, као у тешкој болести, а једна суза, задржала се на ожиљку испод левог ока. Погледао нас и видео нашу забуну: ми га наједном, нисмо више разумели. Уплашио се стога и промукао сетним гласом:

...Плакао сам за људима... за непријатељем. Лежао је око мене као покошено, тек дозрело класје, разбијано у крстине... у крстове

Погледали смо се, неверица и забуна, играла нам на лицу... Велика истина о човеку с највишим одликовањем лагано се будила у нашим срцима... Миша се први разведравао, дубоко саосећање рађало се на његовом мршавом лицу...

Кондуктер је отворио врата и јавио да долази та и та станица, прелаз за ту и ту пругу

Чича се пренуо. Ужурбано скинуо наочари, пажљиво их ставио у футролу. Пронашао шубару. Затим, стао се праштати, а у гласу и оку осећао се умор. Испратисмо га до перона, стегосмо му руку, чудно расположени. Освежени вратисмо се у купе. Поред прозора на нашим местима седеле су три даме: по свој прилици мајка и две ћерке. Са осмехом нас погледале, запитале да ли можда не спремају нечије место и наш одречан одговор, одмах се умириле. Ћерке запалиле цигарете. Воз лагано кренуо.

Миша се повукао у угао. Замишљен једнако, он је без одобрења покупио наше капуте, увио се у њих, бацио равнодушан поглед на даме које су угодни ћеретале, намрштио се и рекао: — Досадно је!

Бранислав Дражић

Važna sednica plenuma uprave Saveza Sokola K. J.

U subotu, 18 i u nedelju 19 novembra, u prostorijama Saveza Sokola u Beogradu, održana je sednica plenuma uprave Saveza Sokola K. J., na kojoj je uzelo učešća čitavo Starešinstvo i brojni delegati svih župa iz čitave zemlje. Pošto je dnevni red sednice bio obiman i vrlo važan, naročito u današnjim ozbiljnim vremenima, to je interes za ovu sednicu bio neobično velik, a debata se podela svestrana. U njoj su učestvovali gotovo svi članovi Savezne uprave, tako da je zasedanje trajalo u subotu celo posle podne do ponoći, i zatim u nedelju celo jutro i posle podne, do 7 sati. Diskusija je bila vođena u punom dostojanstvu i najrodoljubivijem nastojanju, da se stvore što celishodniji zaključci i da od sokolskog rada bude što više koristi za Kralja, narod i Jugoslaviju...

Uvodna reč br. Dr. Belajčića

Sednicu je otvorio i gotovo celo vreme je vodio, prvi zamenik starešine br. Dr. Vladimir Belajčić, pa je odmah podneo izveštaj o radu Starešinstva nakon poslednje glavne savezne skupštine. U svom govoru je naglasio, da je rad Sokolstva pod utiskom opštih događaja u našoj zemlji i u svetu, a naročito pod utiskom onih unutarnjih događaja, koji direktno zadiru u naš sokolski život, naročito u nekim krajevima Jugoslavije. Starešinstvo Saveza je, po nalogu Savezne skupštine, posetilo sve merodavne faktore, kao i sve vodeće političke ličnosti u zemlji, da bi utvrdilo nesmetanu slobodu rada za Sokolstvo. Nakon tih razgovora moglo se ponadati da će se prilike normalizirati, ali mnogi događaji, upereni protiv Sokolstva, naročito u Banovini Hrvatskoj, a u priličnoj meri i u Dravskoj banovini, razočarali su te naše nade. Ma da su bila data obećanja, da će se nezakonito presizanje za sokolskom imovinom ispraviti, ima još slučajeva gde to nije učinjeno, a zakonska zaštita bila nam je u više slučajeva uskraćena. Nakon što je podrobnije govorio o poseti, što ju je Starešinstvo učinilo potpredsedniku vlade, g. Dr. Mačeku, brat Dr. Belajčić je naglasio, da je vrlo razumljivo da sokolsko članstvo ne veruje više u lepe reči, dok te reči nisu pretvorene u dela i dok se zakon zaista ne poštuje. Podvlači, da se ipak na više mesta naišlo na razumevanje, u pogledu teškoća koje Sokolstvo preživljuje, naročito u pogledu smeštanja izbeglica i pomoći našoj prognjenoj braći u Banovini Hrvatskoj. Naročito ga veseli, što je kod g. Ministra vojske i mornarice naišlo na puno razumevanje, u vezi sa proširenjem sokolskog rada, u pravcu narodno-odbrambenog vaspitanja.

»Sve što se protiv Sokolstva radi, nastavlja je brat Belajčić, ne sme da nas dovede ni u zabunu ni u malodušnost. I oni koji ne priznaju jugoslovenske nacionalne ideje, priznaju barem jugoslovensku državnu misao, a za nas je jasno, da telo ne može da postoji bez duše i bez unutrašnje sadržine i da stvaranje duhovne Jugoslavije i nacionalnog jugoslovenstva, mora da pobeđi. Ako su prilike u Banovini Hrvatskoj teške za Sokolstvo, zato se u mnogim drugim krajevima pokazuje još intenzivniji rad, što treba podvuci, da bi se tim radom dala podrška i braći koja su prognjena. Protivnicima može da uspe da za neko vreme uguše rad u nekim jedinicama, na teritoriji Banovine Hrvatske, ali im ne može uspeti da sokolsku i jugoslovensku misao iščupaju iz naših srdaca. Jugoslovenska misao ima toliko životne snage u sebi, da će, posle prvih progona, ona još jačom snagom buknuti i da će mnoge današnje protivnike zadobiti za sebe. To se događalo i ranije, pa će se događati i ponovo! Zato Sokolstvo treba trezveno da pogleda istinu u lice, ali i odlučno da pade putem novih napora, novih borbi i novih pobeda!«

Sokolstvo u Banovini Hrvatskoj

Brat Dr. Oton Gavrančić, drugi zamenik starešine Saveza, podneo je zatim opširan izveštaj o prilikama Sokolstva u Banovini Hrvatskoj, navodeći čitav niz primera o nasiljima, izvršenim na Sokolstvu i na njegovoj imovini, o napadajima na sokolsko članstvo i mnogobrojnim premeštajima, bez ikakvog razloga, o otpuštanjima iz zaposlenja itd. Teror izvestnih uličnih razbijača, kao i teror partijskih organizacija, pa i pojedinih predstavnika vlasti, toliko je, da se i najubedeniji Jugosloveni boje da daju uposlenja sokolskim članovima, jer im se preči bojkotom. Domovi u Pagu i u Kustošiji još uvek nisu vraćeni zakonitim vlasnicima, a školske vlasti čine presiju na daštvo, preteći mu da radi u Sokolstvu. Pa, i pored toga, članstvo je pripravno da primene i najteže žrtve, ali traži bratsku pomoć i ljubav sa strane ostale braće. Sokolstvo u Banovini Hrvatskoj će držati visoko državni i narodni barjak, i veruje da će široki slojevi poći opet za tim barjakom, kad bude demaskirana demagogija naših protivnika!

Brat Ljuba Maksimović, predsednik Oseka za narodnu odbranu, izvestio je zatim o akciji Saveza za pomoć prognjenim Sokolima. U svom izveštaju ocrtao je zaista opsežni i vrlo pohvalni rad da se prognjenoj braći pomogne novčanom potporom, osiguranjem prenočišta i hrane, sakupljanjem priloga kod imućnije braće, osiguranjem zaposlenja, u državnim i samoupravnim nadležnostima, te u privatnim preduzećima itd. Župa Beograd osnovala je zasebnu kuhinju za izbeglice. Rad brata Maksimovića i narodno-odbrambenog oteka bio je neobično naporan, ali zato i uspešan. Br. Maksimović je u svom izveštaju podvukao, da treba sve sokolske snage da se ujedine, da bi se ovakva žalostna prognoza onemogućila i da bi se osigurala puna sloboda rodoljubivim sokolskim nastojanjima u Banovini Hrvatskoj.

Razvila se, zatim, živa debata, u kojoj su učestvovala mnoga braća, a naročito Pavle Kovačević iz Šibenika, Dr. H. Werk iz Zagreba, Gavro Milošević sa Cetinja, Dr. V. Lavš iz Splita, A. Stefan iz Beograda, E. Peleer sa Sušaka, S. Gazikalović iz Skoplja, S. Vučković iz Beograda, D. Krulj iz Osijeka, M. Sinobad iz Beograda, Dr. Oton Gavrančić iz Zagreba i R. Dimitrijević iz Niša. Braća su navela, da mnogi nastavnici u Banovini Hrvatskoj vrše pritisak na dake da istupe iz Sokola, a u privatnoj i javnoj službi vrše se šikanacije i premeštanja, bez ikakvog drugog razloga, već jedino u tom cilju, da se onemogući rad sokolskim jedinicama. Čak i u Tivtu, u Boci Kotorskoj, bio je izveden pokušaj atentata na sokolski dom paklenom mašinom, koja međutim nije eksplodirala. Protiv društva Split izmišljena je čitava lažna intriga, da se zatim traži raspuštanje društva, kao da je ono »protivdržavno«. Na Sušaku se otpuštaju i najposobniji činovnici i nadomeštaju se slabijima, samo zato što su oni prvi Sokoli. U Lovasu su navalili sekirama na starešinu društva, brata Matića, Hrvata i bivšeg dobrovoljca, a zatim su silom okupirali dom. U Brodu je postavljen za direktora gimnazije tamošnji kateheta, pod čijom upravom su organizovani štrajkovi daka protiv nastavnika Sokola. Ta nekulturna presija je tolika, da je čak i lekarska organizacija u Osijeku odlučila, da neće primiti u članstvo Sokole. Pa, i pored toga, većina bpače je izjavila da nema razloga pesimizmu i da opstanak Sokolstva zavisi u prvom redu od samog Sokola! Kada nam je borba nametnuta, moramo je prihvatiti i preći na dvostruki rad.

Srbija je verna jugoslovenstvu

Naročito je brat Gavrančić istakao, da braća u ostalim krajevima treba da ostanu bezkompromisno na jugoslovenskoj ideji i da svojom odlučnošću pomognu ugroženu braću. Tu bezkompromisnost treba da sačuvaju

pogotovo Srbi, jer će jedino tako pomoći Hrvatima Jugoslovenima. Br. Radovan Dimitrijević je, uz burno odobravanje tražio, da jugoslovenstvo treba da pređe u ofanzivu rada i odlučnosti, te da uzme dosledan i beskompromisan stav prema svakome. Narod u Srbiji ostaje veran jugoslovenskoj ideji i neda se zbuniti ni od kakvih ispada. I pored svega što se događa, narod u Srbiji veruje da će jugoslovenstvo pobediti i kod Hrvata, a najbolji je dokaz tome, da nigde u Srbiji, nikome još nije palo na pamet, da izvesi drugu zastavu, nego jugoslovensku!

Na koncu je uzeo reč brat Belajčić, istakavši radost što vidi toliko borbenosti i vere kod predstavnika Sokolstva i predložio je, da se konačni zaključci iz ove debate donesu docnije, nakon diskusije o položaju i stanju Sokolstva uopšte.

Prešlo se, zatim, na izveštaj o opštem stanju Sokolstva, pa je brat V. Švajgar izvestio o brojnom stanju jedinica i članstva. Ima doduše novih jedinica i novog porasta, ali su zato mnoge stare jedinice postale neaktivne, pa župe treba da nastoje da se rad u tim jedinicama oživi.

Savezni načelnik, br. Ivan Kovač, izvestio je o radu na telesnom vaspitanju. Izneo je program rada novog Načelnništva, kojemu je cilj da unapredi ono što se do sada uradilo, a naročito da se posveti narodno-odbrambenom vaspitanju članstva. Za taj cilj je najvažnije vaspitanje prednjaka. Izdaće se jednoobrazan udžbenik za prednjake, a naročita će se pažnja posvetiti tečajevima u župama. Brat Miloš Stanojević podneo je izveštaj Prosvetnog odbora, u kome je naveo da je dat u štampu kalendar »Sokolska njiva«, nova sveska lutkarske biblioteke itd. Preduzete su mnoge akcije prosvetnog karaktera, data su uputstva za proslavu Prvog decembra itd.

O radu na selu izvestio je brat Duša Brzaković, koji je naročito podvukao akciju analfabetskih tečajeva i rad na širenju voćarstva.

O Sokolskoj Petrovoj Petoletci izvestio je brat M. Smiljanić, izneviš podrobnju statistiku do sada izvršenih zaveta.

O narodno-odbrambenom radu izvestio je brat Ljuba Maksimović, pa je izneo niz korisnih predloga, koje je sednica punim priznanjem prihvatila.

O svima tim izveštajima razvila se vrlo korisna debata, u kojoj su učestvovali braća Gavro Milošević, Milovan Knežević, Dr. Miodrag Stevanović, ing. Vučković, Dr. Vukobratović, Voja Todorović, Čeda Milić, S. Gazikalović i Dr. Gavrančić. Brat Dr. Stevanović je predložio da se izda zajednički sokolski tebnik; a predloženo je i da se revidira statistika društava, pošto mnogi predstavnici župa nalaze, da je stanje u jedinicama ipak povoljnije nego što je izneto u izveštaju.

Sokolstvo u Dravskoj banovini

O sokolskim prilikama u Dravskoj banovini izvestio je brat Jože Smertnik, starešina župe Kranj i zamenik Saveznog starešine. Brat Smertnik je naglasio, da nisu samo u Banovini Hrvatskoj prilike za Sokolstvo teške, već da i Sokolstvo u Dravskoj banovini, već dugi niz godina oseća protiv sebe uperene sve oštrice bezobzirnih i moćnih protivnika. Tamo se doduše ne otimaju sokolski domovi, niti bi to bilo moguće, jer bi izazvalo oštru reakciju sokolskog članstva, ali se zato sokolski rad ometa svim mogućim sredstvima, a sokolsko članstvo izloženo je isto tako progonima, premeštanjima, otpuštanjima od zaposlenja itd. Iznosi slučaj čitavog niza činovnika, a naročito nastavnika, koji su bili premešteni, u cilju da se sokolski rad u pojedinim jedinicama paralizuje, ali sve je to ostalo bez uspeha. Sve žrtve, koje je podnelo Sokolstvo u Dravskoj banovini, samo su ojačale njegovu odlučnu volju, da istraje na svom putu, do konačne pobeđe sokolske i jugoslovenske misli.

Govorio je još brat Miloš Stanoje-

Pazi i uvaži!

Ne bacaj poštanski ček, koga ćeš naći priložen na današnjem broju, — već ga ispuni sa iznosom od 50 Dinara, za celu godinu i pošalji odmah na poštu.

Ko ne plaća redovito pretplatu za »Sokolski Glasnik«, taj indirektno podupire protivnike, koji hoće da unište i Sokolstvo i jugoslovenstvo!

vić, koji je kazao da Srbi više nego ikad treba da istraju u jugoslovenstvu i da se ne dadu zavesti na obratnu psihozu, jer će jedino na taj način koristiti državi i narodu. U istom smislu je govorio i brat Svetislav Marić, iz Novog Sada, podvlačeći, da Sokolstvo ne može da se menja i da se obrće, kao što to čine razni političari i režimi, već da ono, u današnjem metežu, mora visoko da izdigne barjak jugoslovenskog jedinstva, brat-ske ljubavi i ravnopravnosti. Ono nesme da dopusti da široki slojevi podlegnu negativnim uticajima.

U nedelju je debata nastavljena, pa su tom prilikom uzeli reč još braća Ivan Vasić iz Novog Mesta, J. Rišlavi iz Zagreba, Čeda Milić iz Mostara i Voja Todorović iz Beograda. Izražena je želja, da Sokolstvo treba da preduzme akciju, za očuvanje svoje slobode i dizanje jugoslovenske misli, te da treba da obaveštava javnost štampom, zborovima, brošurama itd. Čeda Milić je podvukao da niko ne može da posumnja u jugoslovensku misao, i da baš zato rešenje za naše unutrašnje teškoće leži u vraćanju na kosovski duh, koji nije samo srpski, nego je zajednički svima Slovenima, jer je to duh žrtve i ljubavi.

Debatu je zaključio brat Dr. V. Belajčić, ističući da treba svi da se u gledamo na braću Slovence, koji su prvi razvili sokolski barjak na našem jugu i koje nikakva prognoza ne mogu da slome. Da takav duh postoji i na teritoriji Banovine Hrvatske, vidi se iz reči brata Gavrančića, i zato ne sme da nas plaši i najgore, jer nikakva vlast nije večna, a naša parola treba da bude: Mi se ne damo! Rad Sokolstva se sastoji u stvaranju trajnih vrednosti, a u tome ne može da nas spreči nikakva politika, jer politika nije nikada stvorila nikakve vrednosti, već samo operiše tuđim vrednostima. Nikakve zabrane i nikakva prognoza ne mogu da ubiju u nama sokolsku misao. Nije istina, da je ta misao došla k nama iz Češke, jer je, kao duhovna i etička vrednost, ona bila u nama, još pre nego što se Sokolstvo u Češkoj osnovalo. To što se danas događa, samo je dokaz da delo našeg narodnog ujedinjenja još nije gotovo, i da treba za nj novih napora i novih žrtava. Zato i nema razloga za pesimizam, već samo za borbu i za rad. Tu borbu već vodimo, naročito putem sokolske štampe, a u prvom redu »Sokolskog Glasnika«, čije pisanje predstavlja izraz svih težnji i može da zadovolji svakog našeg brata. U tom smeru moramo ići i dalje.

Odluke o daljnjem radu

Rezime čitave diskusije može da se zbije u ovim predlozima: da se nastavi akcijom putem sokolske štampe i da se preduzmu mere, da se naš glas čuje, ne samo kod merodavnih faktora, nego i u čitavoj zemlji, pa da tim putem utičemo na javno mišljenje. U jednom naročitom memorandumu treba upozoriti merodavne faktore na konkretne činjenice i događaje, ne zato da nešto molimo, već da tražimo svoje pravo i da upozorimo na odgovornosti koje iz tih događaja slede. Treba isto tako, putem jedne knjige, javnost obavestiti o pravom stanju stvari i putem jednog memoranduma upozoriti sve političke ljude, da se u našim pograničnim krajevima ne sme da vodi druga, već opšte nacionalna politika, koja nacionalne interese neće žrtvovati partizanstvu. Pitanje progiranja Sokola činovnika i njihovog premeštanja, kao i pitanje otpuštanja nameštenika Sokola, treba da čini posebnu brigu

Savezne uprave, i njena akcija treba da ide za tim, da se tom nezakonitom i neetičkom postupku učini kraj. Konačno, treba povesti veliku akciju na terenu; treba iz Saveza i iz župa odlaziti u jedinice; treba dizati duhove i spremati ih na nove borbe! Aktivnost onih župa, koje nisu ugrožene, treba da bude u toliko veća, da dade poleta i ostalima.

Brat Belajčić pita ako još ima neko da kaže nešto o tim predlozima, na što se brat Stefan osvrće na rad sokolske štampe, a brat Dr. Vukobratović podvlači zasluge »Sokolskog Glasnika« i »Sokola« u današnjim vremenima, izričući, u ime sve braće iz ugroženih župa, zahvalnost redakciji »Sokolskog Glasnika« na njegovom pisanju, koje, kao što je on kazao, predstavlja za njih jedini melem u teškim prilikama.

Brat Voja Besarović je odao takoder priznanje uredništvu »Sokolskog Glasnika«, a Čeda Milić je kazao, da bi trebalo dati inicijativu za stvaranje opšteg jugoslovenskog nacionalnog pokreta.

Nakon toga su gornji predlozi, kako ih je formulisao brat Dr. Belajčić, primljeni jednodušno.

Brat Belajčić je na to predložio, da se prede na referat o sokolskoj štampi, u toliko pre, što su pale jednodušne reči pohvale o sokolskim listovima, pa da se tako debata zaokruži.

Za sokolsku štampu

Brat N. Bartulović je izneo stanje saveznih listova, »Sokolskog Glasnika«, »Sokola« i »Naše radosti« i zahvalio se svima predgovornicima koji su pokazali simpatije za štampu. Međutim, same simpatije nisu dovoljne, ako pretplatnici ne vrše svoje dužnosti. »Sokolski Glasnik« je, kroz godinu dana, mnogo povećao nakladu, ali to još uvek nije dovoljno, jer je plaćanje pretplate neuredno. Sa svih strana dolaze pisma odobravanja za pisanje »Sokolskog Glasnika, ali bi uredništvo bilo mnogo zahvalnije toj braći, kada bi to odobravanje izrazili na taj način, što bi svaki od njih našao bar po jednog novog pretplatnika i kad bi sami redovito plaćali pretplatu. »Sokolski Glasnik« je postao u današnjim prilikama organ, svih jugoslovenskih mislećih ljudi, i nikad nije teren bio tako povoljan, kao danas, da se on proširi i u ostale jugoslovenske krugove. Treba samo braća da povedu akciju u tom pogledu, naročito za vreme nedelje štampe, koja će se održati od 10 do 17 decembra. Ukoliko više materijalne potpore dobije, utoliko veća će biti moralna snaga sokolske štampe, da se za jugoslovensku i sokolsku misao bori.

Referat o sokolskoj štampi bio je prihvaćen jednodušnim odobravanjem, na što je brat Miloš Stanojević izvestio o pripremama za proslavu Prvog decembra, a brat Mihajlo Nikolić o finansijskom stanju Saveza SKJ.

O ovom poslednjem povelu se diskusija, u kojoj je brat M. Sinobad pletirao za štednju, a brat S. Surutka je tražio da se na jedinice utiče, da urednije plaćaju sokolski porez.

Uzeo je zatim reč brat Lado Bevc, koji je referisao o sporu u župi Ljubljana. Posle replike br. I. Kovača i izveštaja brata Dr. Čipčića, zaključeno je da se spor okonča na taj način, što će se svi disciplinski postupci provesti do kraja, prema Pravilniku, nakon čega će biti skupština župe.

Konstituisanje Savezne uprave

Prešlo se zatim na konstituisanje Savezne uprave, koja je izabrana na 10. ožulj glavnoj skupštini. Pošto su zamenici starešine, načelnništvo i predsednik Prosvetnog odbora, izabrani direktno od skupštine (a njihova ime-

na je »Sokolski Glasnik« objavio u izveštaju o glavnoj skupštini, to se ovo konstituisanje odnosilo samo na tajništvo, na predsednike odbora i na pročelnike oteka, što je učinjeno na ovaj način:

Prvi tajnik: Jovo Bakić, viši savetnik Generalne direkcije željeznica;
Drugi tajnik: Luka Pešić, advokat;
Treći tajnik: Dušan Živković, sudija;
Gospodar (ekonom): Mihajlo Nikolić, sekretar Glavne Kontrole;
Blagajnik: Ivo Radić, priv. činovnik;
Narodno-odbrambeni otek: Ljubo Maksimović, general u penziji;
Sokolska Petrova Petoletka: Milivoje Smiljanić, arhitekta;
Rad na selu Dura Brzaković, inspektor Min. unutr. poslova;
Socijalni otek: Staja Stajić, general u penziji;

Gradevinsko-umet. otek: Ing. Dr. Kosta Petrović, Subotica;

Lekarski otek: Dr. Milorad Felix, sanitet. pukovnik;

Ozledni otek: Dr. Milorad Dragić, lekar;

Organizacijsko-pravni otek: Dr. Branko Čipčić, advokat, Stara Pazova;

Statistički otek: Verij Švajgar, viši referent Dir. drž. želj.

Saobraćajni otek: Ing. Radul Radulović, viši sav. Gen. Dir. drž. želj.

Za vezu sa inostranstvom: Dr. Mihajlo Gradojević, prof. Univerziteta;

Propagandni otek: Dr. Vladimir Belčić, kasac. sudija, Novi Sad.

Raspravljalo se zatim o sastavu Izvršnog odbora Savezne uprave i Starešinstva Savezne uprave, pa je zaključeno, da Izvršni odbor sačinjavaju svi predsednici odbora i pročelnici svih oteka, zajedno sa svih pet zamenika starešine, te načelnikom i načelnicom.

Starešinstvo čine zamenici starešine, načelnik i načelnica, predsednik Prosvetnog odbora, tajnici i gospodar Saveza, a pročelnici pojedinih oteka učestvuju u radu starešinstva samo u onim predmetima, koji se odnose direktno na njihove oteke.

Svesokolski slet g. 1941

U diskusiji o velikom svesokolskom sletu, koji treba da se održi god. 1941, prilikom punoletstva Nj. V. Kralja Petra II, izneo je načelnik, brat L. Kovač, nacrt plana za slet, koga je izradilo Savezno načelnništvo, pa je izvestio o dosadašnjim sednicama užeg sletskog odbora. Brat M. Nikolić je izneo budžet sleta, koji iznosi 16,900.000 dinara, kao i nacrt pravilnika sletskog Garancionog fonda.

Posle diskusije, u kojoj su učestvovali mnogi članovi, zaključeno je da se pravilnik Garancionog fonda prihvati, a da se sa definitivnim nacrtom programa za slet počeka još neko vreme, dok se konsultuju još neki važni činici.

Sletski odbor za slet u Sofiji podneo je izveštaj disciplinskog i policijskog odeljenja, pa je predložio, da se izvestan broj braće kazni, zbog nedisciplinovanog držanja na tom sletu. Sednica je sve to prihvatila.

Predsednik prosvetnog odbora, brat M. Stanojević podneo je zatim na odobrenje konstituisanje prosvetnog odbora, što je nakon diskusije, prihvaćeno.

Konačno se prešlo na eventualije, pa su članovi izneli čitav niz novih sugestija, i tako je sednica Plenuma Savezne uprave zaključena, u najvećoj saglasnosti, u 7 sati na veče.

Raspored sokolskih radio predavanja

3 decembra: Brat Dr. Dragić Milorad (Beograd): Sokolstvo i borba za naše narodno jedinstvo.

7 decembra: Brat Miloš Stanojević (Petrovgrad): Etički značaj štampe (povodom Nedelje sokolske štampe).

17 decembra: Brat Sablić Marko (Karlovac): Pedesetgodšnjica sokolske župe Karlovac.

21 decembra: Brat Jovan Udicki (Sr. Mitrovica): Sokolstvo u službi opštih potreba.

Kratke vesti iz našeg Sokolstva

Sokolsko društvo Dubrovnik, uzelo je vrlo aktivnog učešća u proslavi obilježnice ulaska srpske vojske u Dubrovnik, koja je morala biti ograničena zbog poznate policijske zabrane. Sokoli su pored brojnog građanstva obeju vera prisustvovali blagodarenju, a na večer je u prepunoj sokolskoj dvorani priredena svečana konferencija, koju je otvorio starešina br. N. Šutić. Potpukovnik g. Knežević održao je prigodan govor, ističući herojstvo naše junačke vojske, kojoj su prisutni priredili oduševljene manifestacije. Na programu je bilo i nekoliko muzičkih tačaka, koje je izvelo Pevačko društvo »Sloga«.

Sokolsko društvo Medvode, Dravska banovina, vrlo aktivno radi posle školskih praznika. Prednjački zbor marljivo priprema sve kategorije za prvodecembari nastup. Neobično je plodan rad diletantskog oteka, koji je do sada priredio veći broj pretstava za članstvo i brojno građanstvo. Nastojanjem ovog oteka kod njih je gostovala diletantska družina sokola iz Škofje Loke, sa komadom »Golgota«. — Sada diletanti mapljivo se spremaju za Nikolinje.

Sokolsko društvo Krško, Dravska banovina, otvorilo je na svečan način svoju knjižnicu i čitaonicu. Starešina, br. Dr. Janez Rejo, toplim rečima zahvalio se sestri Škerletovoj, koja ima najviše zasluga za otvaranje ove knjižnice i čitaonice. Knjižnica je podeljena na osam oteka, a broji 1935 primeraka, velikom većinom domaćih pisaca. Veći broj knjiga darovali su braća: Dr. Vidmar, Dr. Borštnik, Bajt, Volgar i dr. U čitaonicu dolaze gotovo svi naši značajniji dnevni i nedeljni listovi, kao i velik broj časopisa. Članstvo koristi u velikom broju knjižnicu i čitaonicu.

Sokolsko društvo Braslovce, Dravska banovina, održalo je 34 godišnju skupštinu u prisustvu brojnog članstva. Iz podnetih izveštaja vidi se uspešan rad u svima pravcima. Samo vežbačkog članstva svih kategorija ima 115. Birana je nova uprava, na čelu sa br. P. Omladičem.

U Biogradu na moru, umrla je prethodne nedelje sestra Ilka Pelicarić, vredna sokolska radnica. Njenom smrću, koja je prekinula vrlo rano njen mladi život, teško je pogodoeno sokolsko društvo u Biogradu. U pokojnici

gubi sestru br. Josip Jeličić, načelnik našega društva.

U Vukovaru je umro brat Dorde Derikladić, školski nadzornik u penziji, poznat kao marljiv sokolski radnik. Čitav život saradivao je u Sokolstvu i uopšte na fizičkom i duhovnom vaspitanju omladine.

Sokolski dom — škola, koga podiže sokolska četa u Koševu, stavljen je ovih dana pod krov. Tom zgodom priredena je tradicionalna narodna i sokolska svečanost, kojom prilikom su seoske domaćice darovale radnike raznim lepim darovima.

Sokolska četa Tušilović, župa Karlovac, podiže svoj dom, troškom od 50.000 dinara. Zemljište za dom dao je nedavno preminuli br. Vladimir Đurić. Za gradnju doma sakupio je br. Petar Ličina, naš iseljenik u A-

merici, 150 dolara. I bratski Savez obećao nam je svoju pomoć, i kako članstvo daje radnu snagu, dom će biti uskoro dovršen. Ovo je prvi sokolski dom, koga je sagradila jedna sokolska četa u ovom delu Korduna.

Naša četa osvojila je ove godine po treći put prelazni dar župe Karlovac, sokolsku zastavu, vrednu 10.000 dinara, koja je sada prešla u trajno vlasništvo naše čete. Uprkos teškim prilikama naš se rad odvija uspešno.

Sokolsko društvo Jesenice, radi sve aktivnije na svim poljima sokolskog rada. Naročito je agilan diletantski otek društva, koji je otvorio sezonu sa Vambergarovom dramom »Povratak«. Ovaj otek sprema čitav niz pretstava za zimsku sezonu.

Sokolsko društvo u Veloj Luci javlja, da je dobilo naredbu od Sreskog načelnstva da na Dušni dan ne sme u povorci da poseti grobove svoje braće. Istu naredbu je dobila i Hrvatska narodna glazba, ali samo prividno, jer je njoj ipak bilo dozvoljeno da korporativno podeli na grob.

Kao što čitaoci vide, današnji broj »Sokolskog Glasnika« je naročito bogat i obilato glasila, koje su nam dale različite firme i poslovni ljudi, te industrijska i trgovačka preduzeća, itd., — ponajviše iz naše stare sokolske Ljubljane i ostalih slovenačkih krajeva, što pokazuje njihovu nepokolebljivu nacionalnu svest.

Svi ti oglasi imaju veliku važnost i za naše čitaoce, jer mogu da im posluže za korisne nabavke i poslove, pa ih zato molimo da ih marljivo pregledaju i da im poklone pažnju.

Ti oglasi, međutim, pokazuju vrlo lepu pažnju prema »Sokolskom Glasniku« i prema rodoljubivim sokolskim zadacima, naročito u današnjim vremenima, kada narodnoodbrambeni rad treba da bude poduprt od svih narodnih slojeva.

Iskazujemo, zato, i ovim putem najsrdačniju zahvalnost svima dosadašnjim našim oglašivačima, ne samo onim iz ovog broja, nego i iz ranijih brojeva, sa živom nadom, da ćemo njihove oglase i dalje videti u našim listovima.

Ne valja, međutim, zaboraviti da sve veći broj oglašivača u »Sokolskom Glasniku« dokazuje i to, da su oni koji u njemu oglašuju, uvideli sve koristi od toga oglašivanja za sebe; što je i posve razumljivo, kada se zna da se »Sokolski Glasnik« štampa u vrlo velikom broju egzemplara i da se čita kod svih 250.000 sokolskih pripadnika, kao i kod velikog broja ostalog naroda.

Zato molimo i sve ostale firme i preduzeća, a naročito one, koje simpatišu sa našim rodoljubivim radom, a koji još nisu oglašavali u našem listu, da nam se obrate i da, zbog svoje koristi i koristi Sokolstva, postanu također naši oglašivači!

Naročito sve one firme i preduzeća, koja su u rukama naše braće Sokola, treba da budu stalni oglašivači u »Sokolskom Glasniku«.

Događaji u Češkoj

DNB je javio, 18 novembra, da je skupina čeških intelektualaca, koja je u vezi sa bivšim prezidentom Benešom, pokušala izazvati nered u Češko-moravskom protektoratu, te da su se nekoji studenti dotle zaboravili, da su počeli napadati fizički pojedine Nemce. Zato su sve češke visoke škole zatvorene na tri godine, veći broj daka je bio uapšen, a devet kriveca je bilo streljano. Naknadno je javio DNB, da su streljana još tri Čeha, da je proglašeno opsadno stanje u nekoliko čeških okruga, a zatim da je uspostavljen red i mir. Kao jedan od razloga za to, nemački listovi tvrde, da je od početka rata u samom Pragu izvađeno iz Vitave trideset leševa članova nemačkih jurišnih odreda. Još pre toga, 16. o. m., javio je DNB, da će svi pripadnici čehoslovačke legije u inozemstvu, ako budu zarobljeni, biti izvedeni pred ratni sud i streljani, kao izdajnici.

Strani listovi pišu ogorčeno o događajima u Češko-moravskom protektoratu, pa tako holandski »Maas Bode« javlja, da je vlada Rajha već ranije tražila od prezidenta Hahe, da poseti Berlin i da potpiše objavu rata Engleskoj i Francuskoj, u ime protektorata, te da objavi mobilizaciju češke vojske. Obećano mu je bilo proširenje nezavisnosti protektorata, ali je Hahe to odbio; našto je bio interniran u dvorcu Lani, gde je strogo čuvan od nemačke policije.

Engleski listovi javljaju, da je odmah nakon nemira od 28 oktobra, došlo do opsežnih apšenja i premetačina, te da su predstavnici Gestapa zaplenili čak i preko 4.000 Isusovih slika koje su našli u češkim kućama. »Associated Press« javlja, da je do poslednjih događaja došlo tako, što su studenti hteli da učestvuju na pogrebu jednog svog druga, koji je ranjen 28 oktobra. Nemačke trupe su tada navalile na dački dom »Masarikova koleja«, a daci su se branili iza barikada, pa je tom prilikom bilo više mrtvih. Daci su odatle prešli u Studentski dom Kralja Aleksandra, gde su im se pridružili i tamošnji drugovi. Bilo je uapšeno mnogo čeških i ostalih daka, koji su se zatekli u domu. — »Exchange Telegraph« javlja, da su nemiri bili obuhvatili ceo protektorat te da se sabotaža vodila u svima preduzećima i tvornicama. Isti list javlja, da se u Pragu sprema čitav niz procesa protiv uglednih političara i privrednika. »Daily Express« javlja da je u Plznu bio streljan starešina tamošnje sokolske župe, Avgust Sip, te da je veliki broj Sokola uapšen i interniran. Svi strani listovi ističu, da je broj uapšenih, kao i broj žrtava, bio daleko veći nego što se to zvanično priznaje, a londonski radio je javio da je streljano 120 čeških studenata. Berlinski dopisnici holandskih listova podvlače zanimljivu činjenicu, da u nemačkim listovima nema nikakvih vesti o događajima u češko-moravskom protektoratu, ali prema njihovim informacijama da je bilo u poslednje vreme uapšeno oko 50.000 ljudi. Berlinski listovi pišu jedino to, da »češka vlada mora konačno da uzme odlučno stanovište prema intrigantima u emigraciji«. Inače svi dopisnici javljaju, da Prag izgleda mrtav grad, u kome vlada najveća strogost.

Američki listovi donose vrlo opširne izveštaje o češkim događajima i pišu sa najvećim simpatijama o češkom narodu. Švajcarska štampa posvećuje također veliku pažnju tim događajima, jednako kao i štampa ostalih neutralnih zemalja, te prenosi ogorčene glasove engleske, francuske i američke javnosti. O događajima je dao izjavu i bivši prezident Beneš, koji je kazao, da je položaj u Protektoratu danas isti, kao što je bio za vreme svetskog rata u Belgiji, a »Times« piše da su pomenuti događaji nesumnjiv dokaz o nespojivosti Nemačke da upravlja Češkom, kao i o tome da ceo narod mrzi nemačku upravu. U Chicagu je održan veliki zajednički zbor Čeha i Slovaka, na kome su govorili i neki Američani, osuđujući oštro postupak protiv Čeha u Češkoj.

Poslednji izveštaji francuske agencije Havas tvrde da nemiri još postoje u unutrašnjosti čehoslovačke, te da su odredi sa mašinskim puškama zaposeli ulice mnogih čeških varoši. Vesti o uapšenima su vrlo različite. Neki strani listovi javljaju, da je uapšeno čak preko 50.000 lica, te da je sa daciima bilo zatvoreno više univerzitetskih profesora. Neki engleski listovi javljaju, da su se i jugoslovenski studenti, iz Doma Kralja Aleksandra, pridružili češkim kolegama, te da je i nekoliko njih uapšeno. »Exchange Telegraph« javlja, da su članovi Gestapa gotovo potpuno uništili Muzej češkog narodnog oslobođenja, sa svima umetničkim predmetima, tražeći u njemu potajnu radio stanicu, koju ipak nisu mogli da nađu. Zvanično se javlja sa nemačke strane, da je preki sud ukinut, ali da je »razumljivo samo po sebi, da su Česi obavezani da odaju počast nemačkoj himni i nacionalsocijalističkim emblemima, isto tako kao i Nemci«. Strani listovi tvrde, da nakon te naredbe, Česi izbegavaju uopšte da iziđu na ulicu, jer moraju na svakom koraku pozdravljati nacionalsocijaliste, inače bivaju strogo kažnjeni.

Totalitarne tendencije »Hrvatske sportske sloge«

Hrvatska sportska sloga uputila je g. Ivanu Šubišiću, banu Hrvatske Banovine, preistavku, koja je karakteristična za potpuno totalitarni, dirigovani, antidemokratski i fašistički duh, kojim je prožeta.

U toj preistavci se traži: da sav sportski i gimnastički život u Banovini Hrvatskoj treba da stoji pod nadzorom i vođstvom Hrvatske sportske sloge; — da banski otek za sport i telesnu vežbu može da sarađuje jedino sa Hrvatskom sportskom slogom, kao jedinom pravom predstavnikom, celokupnosti hrvatskog sporta; — da se nikome ne sme da dade potpora, ili da se reši bilo čija molba, bez saglasnosti Hrvatske sportske sloge; — da se sve banske zgrade sportskog karaktera stave na raspolaganje samo onim organizacijama, koje su učlanjenje u Hrvatskoj sportskoj slozi; — da sportski život srednjoškolske omladine treba voditi jedino u saradnji sa Hrvatskom sportskom slogom; — i konačno, da čitav sportski i telovežbeni život u Banovini Hrvatskoj treba da se razvija po političkim načelima Hrvatske sportske sloge.

Drugim rečima, ovo znači, da Hrvatska sportska sloga treba da bude oglašena za neke vrste diktatora čitavog telesnog vaspitanja i sporta u Banovini Hrvatskoj, a njen predsednik, za nekog Baldur von Siraha, čijim totalitarnim naredbama bi trebale da se pokore sve sportske organizacije, ne samo u sportskom i telovežbenom pogledu, nego čak i u pogledu svojih političkih, a možda i verskih i kulturnih ubeđenja. Rezultat toga bi trebao da bude, da ljudi koji drugačije misle, nego li gospoda od Hrvatske sportske sloge, ne bi u Banovini Hrvatskoj smeli uopšte da se bave sportom, a najmanje da traže neku potporu i zaštitu od vlasti, itd.

I još ova gospoda imaju obraza da govore o nekoj privilegovanosti i nekoj isključivosti jugoslovenskog Sokolstva!... Čitava naša javnost zna, da jugoslovensko Sokolstvo, kao takvo, nije nikada tražilo za sebe ni isključivost ni privilegovanost, a još manje da ju svojom inicijativom praktikovalo; tako da već godinama postoje i »fantomi« i »križari« i tolika druga udruženja, protiv kojih Sokolstvo nije nikada ništa učinilo. Međutim, ovi tobožnji »borci za slobodu«, sami, po vlastitoj inicijativi, traže za sebe stoprocentnu fašističku isključivost i privilegovanost, čiji ciljevi su i nesportski i negimnastički, i odišu samo mržnjom i reakcijom.

ISPUNI PRILOŽENI ČEK I POŠALJI ODMAH PRETPLATU!

Iz slovenskog sveta

POLJACI I ČEHOSLOVACI U INOZEMSTVU

Pariski listovi javljaju, da su u poslednje vreme odnosi između poljskih i čehoslovačkih krugova u inozemstvu sve srdačniji. Bivši prezident Beneš, Dr. Hodža, poslanik Osuski itd, sa češke strane, učinili su nekoliko poseta predsedniku poljske vlade, Sikorskom, i obratno. Čehoslovački poslanik u Parizu, Osuski, uputio je nedavno poljskom ministru spoljnih poslova, Zaleskom, pismo u kome ističe veru u pobjedu zajedničke stvari i uverenje, da će bratstvo koje će se cementirati na bojnom polju, potrajati i u budućem miru, na korist oba naroda i na sreću čitave Evrope. Predsednik poljske vlade, Sikorski je održao govor na pariskom Radiju, u kome je kazao da neće mirovati dok se ne ispravi nepravda, učinjena Čehoslovacima i Poljacima.

»Petit Parisien« piše, da su se u krilu nove poljske vlade javile nove tendencije, koje prekidaju sa neprijateljskim stavom prema Česima, koga je bio uzeo pukovnik Bek; te da se ide za tim, da se već sada stvori baza sa što užu saradnju između slobodnih Poljaka, Čeha i Slovaka u budućnosti. Govori se čak o mogućnosti izvesne široke federacije između buduće poljske i čehoslovačke države.

ČEHOSLOVAČKI KOMITET U PARIZU

Javljaju iz Pariza, da je tamo osnovan zvanični Čehoslovački komitet, koji je već priznat od francuske vlade i koji treba da predstavlja neku vrst prelaza ka formiranju stvarne čehoslovačke vlade u emigraciji. Komitet vodi čitavu akciju Čeha i Slovaka u inozemstvu, a sastavljen je od bivšeg prezidenta Beneša, generala Inggra, koji je zapovednik čehoslovačke vojske u Francuskoj, zatim od Dr. Osuskog, kanonika Šrameka, generala Outrate, poznatog publiciste, H. Ripke, bivšeg poslanika Slavika i generala Viesta. Od ovih su petorica Česi, a trojica Slovaci.

ČESI PROTIV HABSBURGOVACA

»Čehoslovenski boj«, organ čehoslovačke emigracije u Parizu, posvećuje u poslednjem broju članak agitaciji Habsburgovaca u Francuskoj, koja ide za tim, da bi opet došli do vlasti u Srednjoj Evropi. List kaže, da čehoslovački narod nije nikad voleo Habsburgovce, pa neće ni u buduću. U tome su uvek bili složni svi narodi Male Antante, a naročito Jugoslavija. Nema nikakvog razloga, da se Česi danas drže drugačije prema habsburškom pitanju, nego što su to činili ranije. Oni neće da imaju sa Habsburgovcima nikakve veze i poručuju im: »Ruke daleko od Čehoslovačke«.

Prema najnovijim vestima izgleda, da su glasovi o Habsburškoj propagandi u Francuskoj bili preterani i da na merodavnim mestima ta propaganda nije naišla ni na kakav odziv.

I engleski državni potsekretar za spoljne poslove izjavio je pre nekoliko dana u Donjem domu, da ni Engleska ni Francuska nemaju nikakve veze sa akcijom za restauraciju Habsburgovaca.

POLJSKA VOJSKA DANAS

Organ nemačke tajne policije i SS odreda, »Das Schwarze Korps«, iznosi značajne podatke o ratu sa Poljskom, pa kaže da uprkos propasti poljske države, poljska vojska nije izbačena iz borbe, jer se u Francuskoj formira nova poljska vojska, a osim toga list priznaje da u samoj Poljskoj postoji nevidljiva, ali svuda aktivna četnička fronta, u svim krajevima gde žive Poljaci.

Vojnički stručnjak švajcarskog lista »National Zeitung«, javlja o poljskoj vojsci u Francuskoj sledeće pojedinosti. Po slomu Poljske je na razne načine prebeglo u Francusku mnogo oficira i vojnika, koji su na zapadnom frontu formirali regularnu armiju iz petmilionskog rezervara poljskih građana iz Amerike i Kanade dolaze novi vojnici i novac, a iz belgijskih rudnika također se prijav-

ljuje veliki broj Poljaka u legiju, da se i ne računaju Poljaci iz Engleske i Francuske, kojih ima preko pola miliona. Glavni komandant legionara je general Sikorski, koga poljske vlasti ranije nisu slušale. Glavni instruktor poljskih oficira je francuski general Denain. Legija broji preko 400 pilota, prebeglih iz Poljske. Poljske ratne lade i podmornice, koje su prebegle iz Baltika, spojene su sa engleskom ratnom mornaricom. Poljska legija je opremljena prvoklasnim francuskim ratnim materijalom, a broji već sada preko 90.000 ljudi, koji broj neprestano raste.

POGINUO PILOT NOVAK

Francusko vazduhoplovno zapovedništvo javlja, da je na zapadnom frontu poginuo poznati češki pilot Novak, najbolji avijatičar nekadašnje čehoslovačke vojske, koji je prebegao i stupio u francusku vojsku. Kao što je poznato, prilikom prošlogodišnjeg sleta u Pragu je pilot Novak izvodio na sletištu najvatolomnije zračne veštine, a već ranije je odneo svetsko prvenstvo u zračnoj akrobaciji.

DRŽANJE SLOVAČKIH KATOLIKA

Čehoslovački poslanik u Parizu, Osuski, primio je deputaciju svih slovačkih katoličkih udruženja u Francuskoj, koja predstavljaju oko 30.000 slovačkih katoličkih emigranata, a koju su predvodili bivši slovački poslanik u Varšavi, Satmari, bivši šef slovačkog presbiterata Pridavok, i predstavnici »Katoličke slovačke misije u Francuskoj«, Klajn i Futak. Ta delegacija je predala g. Osuskom memorandum, u kome kaže, da ono što se danas događa u Slovačkoj stoji u protivnosti i sa voljom slovačkog naroda i sa enciklikom Pape Pija XI, pa da zato oni ustraju u ođanosti prema čehoslovačkoj državi i spremni su, da prinesu sve žrtve za postignuće zajedničke slobode Čeha i Slovaka.

SMRT DR. J. MACHALA

Nedavno je umro u Pragu, u dubokoj starosti, najugledniji češki literarni istoričar i bivši profesor praškog Univerziteta, Dr. Jan Machal. Prof. Machal je na univerzitetu predavao istoriju češke književnosti i ostalih slovenskih literatura, a ostavio je za sobom obilan književni rad. Najveće mu je delo »Istorija slovenskih književnosti«, u tri sveske, koja je prevedena na mnoge jezike. U svom radu bavio se i proučavanjem i jugoslovenske literature, a bio je profesor mnogim našim priznatim slavistima i literarnim istoričarima. Volio je naš narod, bio je dobar Sloven i odličan češki rodoljub.

SMRT ODLIČNOG POLJAKA

Za vreme teške ratne katastrofe u Poljskoj, nastradao je i preminuo, ne zna se na koji način, prof. Josip Golombek, odlični poljski književnik i veliki prijatelj našeg naroda, koji je bio jedan od najagilnijih nosilaca slovenske misli u bratskoj Poljskoj. Prof. Golombek je, još prošlog leta, održao više predavanja u Jugoslaviji, koju je često pohadao, a napisao je i opsežno delo o pesniku Ivu Vojnoviću, i delo o pozorišnom životu u Jugoslaviji.

Narodno-odbrambeni tečaj

Načelnništvo Saveza SKJ organizovalo je tečaj za odbrambenost, za župske putujuće prednjake. Tečaj se održava od 20. novembra i traje do 15. decembra. Na tečaj je došlo iz 19 župa 22 učesnika, koji su smešteni u prostorijama Saveza gde se drže tečajima predavanja o narodno-odbrambenom radu, administraciji i telesnom vaspitanju, a iz vojnog dela o strojnoj obuci, poznavanju oružja, nastavi za gađanje sa raznim vrstama oružja, poznavanju karte i orijentaciji, stražarskoj i ratnoj službi, bojnim otrovima, o zaštiti od napada iz vazduha itd. Osim toga izvodice se vojna obuka i na terenu. Nastavnici su u tečaju g.g. oficiri za vojni deo, a za ostalo braća iz Načelnništva i Stručnog odbora. Za predvojničku obuku učesnici su dobili vojničku odelu i ostalu spremu.

25 godina od Rudničke ofanzive

Dana 3. decembra obaviće se u Gornjem Milanovcu svečana proslava 25-godišnjice čuvene rudničke ofanzive, koja je imala svoj centar baš u Gornjem Milanovcu, odakle je vojvoda Živojin Mišić dao zapovest za početak ofanzive. Kao što je poznato, srpska vojska se morala povlačiti zbog pomanjkanja artiljerije, ali čim je iz Francuske dobila modernu artiljeriju, odlučeno je da se pređe u protunavalu i da se neprijatelj, ma da daleko brojniji i jači, istera iz Srbije. Ofanziva je započela baš 3. decembra, sa takvim uspehom, da se naša vojska već nakon tri dana našla na planinskom grebenu Sastavci i na Suvoboru, a kroz sledeća tri dana oslobodila je Valjevo. Konačni rezultat te ofanzive bio je, da je neprijatelj prebačen preko Drine i Save.

Zbor prosvetara u Ptuj

Zbor prosvetarev ptujskega sokolskega okrožja se je vršil u nedelju 12. XI. t. l. v gostilniških prostorih Narodnega doma v Ptuj. Udeležili so se ga skoro vsi društveni in četni prosvetari. Vodio ga je župni prosvetar br. Mihajlo Dojčinović, ki je pozdravil tudi navzočega starosta matičnega društva Ptuj Dr. Šalamuna, podstarosta br. Senčarja Milka, župnega načelnika br. Komaca, okrožnega prosvetarja br. Vizjaka, četnega referenta br. Vindišmana in narodno-obramb. referenta br. Dr. Zupančiča. Društveni in četni prosvetari so podali zanimiva poročila o prosvetnem delovanju edinic in navajali težkoče s katerimi se morajo boriti. Izdelal se je program za sistematično delo v bodočnosti za katero so navzoči iznesli več pravdobrih predlogov, ki so bili sprejeti soglasno. Radi kratko odmerjenega časa so morali odpasti referati priznanih domačih sokolskih delavcev, ki pa bodo dostavljeni pismeno vsem edinicam, da seznajajo z njimi pripadnike sokolstva. Ob razhodu smo se poslovili v prijetni zavesti, da v zlic vsem oviram sokolska ideja utira svojo pot med narod in seje z ljudsko-sokolsko prosveto zavest narodne skupnosti in državnega edinstva, za boljše bodočnost.

Premeštanja i otpuštanja Sokola

U poslednjem broju »Sokola na Jadranu« nalazimo čitav niz oproštaja sa braćom, koja su premeštena iz Splita. U prvom redu je premešten dugogodišnji prvi zamenik župskog starešine, brat Mirko Grgić, koji dolazi na Ministarstvo Finansija u Beograd; zatim je premešten prof. Radomir Pavić u Sremsku Mitrovicu, u pravo za to što je vrlo živo radio u sokolskom naraštaju; zatim je brat Vinko Jukić, administrator »Sokola na Jadranu« premešten u Donji Lapac; — pa je Božo Gragović, podstarešina društva, premešten u Konjic; — brat Mirko Makiedo, činovnik električnih poduzeća, otpušten iz službe, jednako kao i braća Bene Roje i Mate Ferić, i sestre: Radojka Ilić i Blanka Lhotski.

Sve su to bili marljivi članovi splitskog Sokolstva i njihovo otpuštanje i premeštanje nema drugi razlog ni drugi cilj nego da onemoguče sokolski rad. Ali u tome neće uspeli jer je odluka da se odupre presiji, kod splitskog Sokolstva svaki dan jače!

SMRT BR. JOSIPA SAVO

Prije dvije nedjelje umro je u Sinju brat Josip Savo, s. šk. nadz. u miru, jedan od osnivača sinjskog Sokola, osnivač sokolskog orkestra, aktivan saradnik u svim sokol. pravcima, izraziti, svjesni i nekompromisni Soko, kojega nikad nisu mogle pokolebati u njegovu uvjerenju i radu nikakove političke struje i promjene.

Do zadnjih časova svoga života interesovao se za sokolski rad u društvu i za jugoslovensku ideju u dr-

žavi. Ideološki nacionalno nastrojen mnogo je trpio radi današnjih nesređenih prilika, a još više zbog držanja nekih ljudi, sa kojima je nekada radio. Bio je jedan od onih čvrstih i jakih karaktera, kojih na žalost danas sve više nestaje.

Kao učitelj služio je po raznim selima dalmatinske zagore i svagdje je ostavio nezaboravnu uspomenu. Kao dugogodišnji šk. nadzornik bio je kolega sa svima, mladim i starim nastavnicima. Nastojao je da svakome učini dobro, a u Sinju i okolici svak ga je volio i poštovao. Bio je odlikovan i ordenom Sv. Save.

Vječna mu slava!

Drug.

Na vesti o preseljenju Nemaca

List »Sloga«, koji izlazi u Senti, u Vojvodini, piše o vestima o preseljenju Nemaca iz Jugoslavije i kaže:

»Mi nismo obavješteni o stavu Kraljevske vlade u ovom krupnom pitanju, kao i o tome da li je danas aktuelno ali ne repatriiranje nemačke manjine iz naše zemlje. Ali naš narod ima vrlo dobru memoriju, koja ga potseća na prilike kada su se počeli javljati nemački kolonisti u našem Južnom Banatu, zapadnoj Bačkoj i nekim krajevima našeg Srema. Oni su se u ove krajeve doselili tek u prvoj polovini prošloga veka, kao pioniri nemačkog nadiranja na Istok, tako da su oni prave novajlije u našoj zemlji. U kad je to tako, ništa prirodnije od njihovog vraćanja na stara njihova ognjišta, u njihovu na-

Poučno i za druge!

U članku o uzrocima poraza poljske države, koji je objavljen nedavno u beogradskoj »Politici«, a koji ima podnaslov: »Pouke za druge narode i države«, nalazimo i ovaj pasus o nemačkoj vojnoj špijunaži u Poljskoj:

»Iskorišćujući majstorski svoje manjine u Poljskoj, nemačka obavestajna služba izradila je savršenu obavestajnu mrežu zagraničnih centara na celokupnoj poljskoj teritoriji. Blagodareći ovoj mreži, razgranatoj po celoj Poljskoj, nemački generalštab bio je savršeno obavješten o svima pripremama za rat, a naročito o tačnom rasporedu poljskih snaga. Preplavljena nemačkim špijunima još pred rat, Poljska je bila nemoćna da prikrije pripreme koje je izvodila. Otuda savršena tačnost pri upućivanju nemačkih jedinica pri opkoljavanju usamljenih poljskih grupa kod Kutna i Radoma.«

cionalnu otadžbinu, sa kojom naš narod i naša zemlja žele da žive u trajnom prijateljstvu.

Jer, ako se prima logika repatriiranja nemačkih kolonista iz Rusije i Italije, kao da Treći Rajh sa tim velikim narodima ostane u trajnom prijateljstvu, ta logika tim pre treba da bude primenjena i na našu relativno malu zemlju, koja takođe želi da ostane u najboljim odnosima sa svojim velikim nemačkim susedom.«

Požar

provala

nezgoda

život

kao i sve ostale vrste osiguranja vodi

SLAVIJA

jugoslavenska osiguravajuća banka

u LJUBLJANI

Centrala: LJUBLJANA

Podružnice: Beograd, Novi Sad, Osijek, Sarajevo, Split, Zagreb.

Ekspoziture: Celje, Maribor, Skoplje, Vršac.

Zastupstva svuda!

Čitajući novine...

Zagrebačka »Hrvatska straža«, koja sebe oglašava kao »vodeći katolički dnevnik među Hrvatima«, donosi u dnu stupca, u rubrici »Iz dana u dan«, kao da se radi o devetorici vrabaca, bez ikakvog naslova sem zvezdice, — ovu uzornu »kršćansku« belešku:

»DNB javlja iz Praga da su tamo sveučilištarci u posljednje vrijeme u nekoliko navrata pokušali da izazovu nered. Vlasti su zatvorile češke visoke škole na tri godine. Devet je sveučilištara strijeljano.«

Nikakvo čudo, u ostalom, kada se zna, da taj isti »vodeći katolički list« nije nikada ni jednom reči zabeležio ni jednu od mnogobrojnih izjava vodećih katolika, kanonika Šrameka, o stanju katoličke crkve u Češko-moravskom protektoratu, kao ni izjavu 30.000 slovačkih katolika u Francuskoj, u pogledu slovačke »nezavisnosti«.

Još nešto je »vodeći katolički list« kod Hrvata propustio da zabeleži. To je telegram iz Bratislave, koga je doneo i zagrebački »Obzor«, a koji kaže, da je predsjednik slovačke vlade i vođa slovačke klerikalne stranke, kanonik Tiso, poslao Staljinu pozdravni telegram, prilikom proslave godišnjice boljševičke revolucije.

Znači, da gospoda klerikalci umeju čak i boljševičku revoluciju da pozdravljaju, kad im to tuđin naredi...

Nedavno je u Beogradu počeo da izlazi nov nedeljni list, »Srpski glas«, koji na par mesta, upućujući apel javnosti, govori da apelira »na sve Srbe i Jugoslovenec«.

Smatramo da je ovo pisanje i nepravilno i štetno. Apelirati se može na »sve Srbe, Hrvate i Slovence«, ili pak samo na »sve Jugoslovenec«, jer su i Srbi Jugosloveni, što priznaje i sam »Srpski glas«. Govoriti pak o »Srbima i Jugoslovenima«, znači priznavati pravo srpskom imenu, a ne priznavati ga hrvatskom i slovačkom. Da je bar napisano »Srbi i ostali Jugosloveni«, moglo bi, u izvesnom slučaju, da prođe. Ali ovako će naići na opravdano negodovanje i kod onih Hrvata i Slovenaca, koji su vrlo dobri Jugosloveni i koji srpstvo vole isto tako, kao i hrvatstvo i slovaštvo.

Beogradski list »Svoj svome« navodi šest različitih vesti izvađenih u poslednje vreme iz »Hrv. Dnevnika« i »Jutarnjeg lista«, u kojima se javlja da je ovo ili ono lice u Zagrebu napadnuto ili premlaćeno, i to uvek od »nepoznatog čoveka«, »nepoznatih lica« itd. Da i ne spominjemo ubistvo I. Radića, za koje se više uopšte ništa i ne piše, pomenuti list podvlači značajnu činjenicu, da su, i pored toga što je policija pojačana građanskom zaštitom, napadači uvek »nepoznati«, a napadnuti gotovo uvek i suviše dobro poznati kao — jugoslovenski orijentisani...

Ljubljansko »Jutro« javlja: »Godine 1937 bio je pred valjevskim okružnim sudom, pomoću Valsificiranih dokumenata, osuđen na godinu dana zatvora bivši narodni poslanik Vitomir Davidović. U javnosti se prepričavalo da je Davidović bio žrtva političke intrige, koju da su snovali prijatelji bivšeg ministra Đure Jankovića, jednog od glavnih stupova Stojadinovićeve režima. Sada je apelacija o dredila ponovno suđenje, u kojemu je Davidović u celosti rešen, i sada tuži prijatelje Đure Jankovića.«

I još su nosioci tog režima imali obraza da govore o »odbrani države i jugoslovenstva«!...

Klerikalna »Hrvatska straža« donosi masnim slovima, i sa punim odobravanjem, ovu vest:

»La Stampa«, veliki torinski dnevnik, preko dva stupca donosi članak pod naslovom »Hrvati traže osvetu radi uništenih lavo-va u Trogiru«. List citira jedan dopis »Hrvatskoga Dnevnika«, u kojemu se kaže, da Hrvati žele oprati ljagu sramote radi čina, koji je svojevremeno uzburicao čitav kulturni svijet. Hrvati nisu počinitelji toga djela i oni su svi- ma dobro poznati, pa će općina i zainteresirani privatnici poraditi da krivci budu kažnjeni.«

Kao što se vidi, izvesni ljudi nastavljaju prokušanom rabotom denunciranja narodnih ljudi za račun tuđinaca, iz vremena Austrije, — koje za sav pošten svet znači, ne samo služništvo, već — izmečarstvo!

Iz ČOS.

I pored iznimnih prilika i poteškoća, češko Sokolstvo se sprema za nekoliko važnih župskih sletova, od kojih bi najopsežniji trebao da bude župski slet u Plznju, u letu godine 1940. Vrše se već pripreme za taj slet u svima jedinicama plzenjske župe, ma da se ne zna kakav će biti program sleta, obzirom na sve teže prilike u Češkoj.

Župa Podbjelohorska priređuje također, godine 1940, svoj župski slet kojim će proslaviti 50-godišnjicu.

Pedeset godina života proslavio je neumorni sokolski radnik, brat Jan Pelikan, ravnatelj kancelarije ČOS u Pragu, poznati češki sokolski pisac. Br. Pelikan je već preko 33 godine član praškog matičnog Sokola. Ujedno je član Načelnštva i Prosvetnog odbora ČOS.

SEĆANJE NA J. FIGNERA

Pre deset dana setilo se češko Sokolstvo, na tihi ali srdačni način, obletnice smrti jednog od osnivača Sokolstva, J. Fignera. Tom prilikom su u svima jedinicama održana predavanja o Figneru, a u Fignerovom muzeju u Pragu, u kući u kojoj je nekada Figner stanovao, obavljena je intimna svečanost, na kojoj je uzelo učešća mnogobrojno članstvo, sa pretседnikom ČOS, bratom J. Truhlaržom na čelu. Bio je prisutan i bivši starešina ČOS, Dr. Bukovski.

Jugoslovenstvo u Srbiji

Razgovor koji se razvio između bistrog srbijanskog seljaka na jednoj stanici pred Nišom i g. Dr. Mačeka, veoma je karakterističan za nepokolebljivo i širokogrudno jugoslovenstvo srbijanskog seljaka.

»Kako vam se sviđa ovaj deo bivše Srbije i današnje Jugoslavije?«, — veli »Politika«, da je mladi seljak zapitao Dr. Mačeka. A kad mu je Dr. Maček odgovorio: »Ne bivše Srbije, nego i Srbije i Jugoslavije«, mladi seljak je ponovo kategorički odgovorio: »Danas je ovo Jugoslavija.«

Posve naravno da je tamo, gde je Jugoslavija, ujedno i Srbija; jednako kao što je tamo i Hrvatska. Ali to je baš ona široka jugoslovenska koncepcija, koju odavno propoveda Sokolstvo, na čijoj bazi je naša država stvorena, i koju su, pre dvadeset godina, oduševljeno prigrlili svi zakoniti predstavnici Hrvata.

Medutim, ima još nešto karakteristično. Svi govornici, koji su sreli Dr. Mačeka, pozdravljali su najsrdačnije braću Hrvate, a poklici koji su pri tom padali, glasil su: »Živeo Kralj, živeo Jugoslavija, živeo braća Hrvati!«. Znači da je čitavom tom trezvenom srbijanskom narodu bilo najvažnije to, da kliču Jugoslaviji i braći Hrvatima, baš zato jer su osećali da se u ovom trenutku radi o ljubavi Hrvata za državu, kao i o tome, da li će naša Jugoslavija biti zaista cementovana bratskim poverenjem. Niko od njih nije osetio potrebu da kliču »Živeo Srbija«, baš zato što su svi oni i suviše dobri Srbi, da bi tim poklikom hteli podvlačiti neko odvajanje, i što su svi uvereni, — ako živi Jugoslavija, da će to biti najveća sreća i za Srbe!

Verujemo da je sve to moralo prijatno da utiče i na g. Dr. Mačeka; a bilo bi nam još milije, kad bismo, bar nakon svega toga što je video i čuo od srpskih seljaka, mogli čitati, da se i na hrvatskim seljačkim zborovima kliču »Živeo Kralj, živeo Jugoslavija, živeo braća Srbi«, itd.

Osvećenje Sokolskog doma u Rumi

Sokolsko društvo u Rumi, osvetilo je na vrlo svečan način svoj dom, 26 o m., u prisuću brojnog članstva i ostalog rodoljubivog građanstva. Posle čina osvećenja govorio je starešina društva, br. Dr. P. Jović, čiji je govor izazvao oduševljene manifestacije za sokolske i narodne ideale. Iza otpevane himne, govorio je vrlo lepo izaslanik župe Beograd, inž. Sv. Vučković. Zanosan patriotski govor održao je i br. Dr. V. Belajčić, i zamenu starešine Saveza, koji je bio naročito srdačno pozdravljen; a vrlo lepo je govorio i episkop Vikentije.

Po podne je održana dobro posećena akademija, koju je otvorio br. Ivan Baretić, posle čega je izveden obiman program. Vrlo aktuelno predavanje održao je br. Adolf Štefan o »značaju Sokolstva u sa-

dašnjici«. Alegorijskom slikom »Jugoslovenski vojnici«, od A. Bačića, završena je akademija, posle čega su prisutni još dugo klicali, Kralju, Jugoslaviji i Sokolstvu.

Na ovoj svečanosti uzeli su učešća Kraljev izaslanik, puk. Ristanović, izaslanici ministara, deneral brat Ljuba Maksimović i drugi odlični gosti.

Zanimljivosti iz doma i sveta

Nobelova nagrada za hemijuodeljena je ove godine profesoru Lavalu Ružički, koji predaje na Višoj Politehničkoj školi u Cirihu. Na taj način je profesor Ružička došao u red naučnika »svetskoga glasa«, što može da nam služi na ponos, jer je rodom iz Hrvatske, pa vrlo često dolazi u otadžbinu i, ma da živi u inozemstvu, govori odlično naš jezik.

»Völkischer Beobachter« javlja iz Bukurešta, da će bivši francuski pretседnik vlade, Laval, kroz kratko vreme posetiti prestonice nekih balkanskih država. Nemački list tvrdi, da će se Laval zaustaviti nekoliko dana u Beogradu i da će zatim posediti za Bukurešt i Ankaru. Isti list pripisuje Lavalovom putovanju veliko političko značenje, i vidi u njemu početak nove francuske akcije na Balkanu.

Javlja se iz Ankare, da su nemački vojni stručnjaci, koji su vršili obuku u turskoj vojsci, opozvani i da su se vratili u Nemačku. I oni Nemci, koji su boravili u Turskoj po privatnom poslu napuštaju također Tursku. Istovremeno se javlja, da je carigradska policija uhapsila 7 Nemaca zbog špijunaže i zbog toga, što su u Turskoj spremali široku propagandnu organizaciju. Medutim se, i pored toga javlja, da je nemački poslanik u Ankari g. Papen, razvio novu aktivnost u Turskoj. Pošto se u Berlinu vidi da Turska nije sklona da poslušati pretnje i da menja svoju politiku, to se nastoji da se osigura bar tursko tržište, zbog naročitih ekonomskih prilika u Rajhu. Govori se, da g. Papen traži novu bazu za trgovinski ugovor između Turske i Nemačke.

Poznati italijanski ratni dopisnik, Italo Zingarelli, piše opširno u turskoj »Stampi« o velikim neprijateljima, koje imaju regularne japanske čete sa kineskim četnicima. Zingarelli između ostalog kaže, da sami Japanci cene jakost kineskih četnika na ukupno pola miliona ljudi i priznaju, da je njihova aktivnost vrlo rasprostranjena i uspešna. Čim se Japanci u kom tek osvojenom kraju smeste, već ih napadaju ove strašne gerilske čete, čija je ratna taktika vrlo iskusna. Napadaju obično noću, a sem toga ruše pruge, mostove, ceste i druge objekte. Popravljanje porušene objekte jeste pravi Sizifov posao, kaže Zingarelli. Kineski četnici se opet pojavljuju kao blesak munje, sve poruše i opet poput bleska nestaju. Disciplinirani među četnicima je vrlo stroga. Čak imaju i prenosne

radio stanice. Njihovi vođe su većinom intelektualci. Imaju dovoljno oružja, koje uglavnom sami fabrikuju. Četnici onemogućuju Japancima iskorišćavanje prirodnih bogatstava Kine. Po Zingarellijevom mišljenju, na bilo kakvu korist od zaposednutih pokrajina u Kini, ne smeju Japanci ni pomišljati, dok im se ne posreći da istrebe kineske četnike.

Engleski, kao i talijanski katolički listovi, javljaju da je, odmah nakon atentata u Minhenu, poveljena velika akcija protiv sveštenstva u Nemačkoj, kojom prilikom je uapšen veliki broj sveštenika. Među uapšenima se nalazi i sekretar kardinala Inicera, Dr. Vajsbaher, koji je još uvek u zatvoru. Uapšen je i poznati jezuitski propovednik, Dizelmajer, a u vezi sa studentskim nemirima u Pragu, zatvoren je u Beču i vođa katoličkog studentskog saveza, Hase. Tvrdi se da je poslednjih dana u samoj Austriji uapšeno više od 200 katoličkih sveštenika.

Nemačka propaganda se u poslednje vreme mnogo služila izjavama poznatog engleskog dramatskog pisca, Bernarda Shawa, tvrdeći da je on protivnik rata sa Nemačkom. Medutim je Shaw dao prošle nedelje izjavu listu »Manchester Guardian«, u kojoj kaže, da je on najveći protivnik Hitlerov, zato što Hitler progoni Jevreje i ostale nenemačke rase. Shaw misli, da je Nemačka osuđena na propast, zato što je sva izručena jednom čoveku, a takve zemlje ne mogu imati budućnosti, pa makar taj čovek bio najveći genije.

Javljaju iz Bratislave, da slovački listovi pišu o sve ozbiljnijem položaju na novoj madžarsko-ruskoj granici. Ukrajinci sada energično nastupaju protiv Madžara i traže svoja prava, pa su već organizovali i naoružali čete »Siča«. Među Madžarima koji žive u Potkarpatskoj Rusiji vlada potišteno raspoloženje, a jedna vest iz Užhoroda kaže, da je na madžarsko-ruskoj granici došlo do jače pucnjave, kojom prilikom je ranjeno stotinjak Madžara.

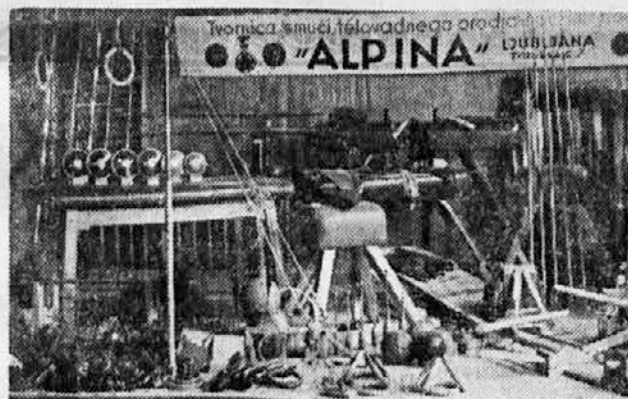
Neutralni dopisnici doznaju iz Berlina, da su neki slovački pukovi, koji su stacionirani u Acheni, bili raspušteni, pošto su slovački vojnici otvoreno pokazali nezadovoljstvo.

Iz Budimpešte javljaju, da se nedavna nesreća slovačkih parobroda »Bratislava« i »Svatopluk«, blizu Gornjeg Milanovca, koji su vozili naftu iz Rumunije u Nemačku, ima pripisati sabotazi slovačkih mornara, koji su naumice nasukali lađe, tako da se svih 100 vagona nafte moralo pro-puti u Dunav.

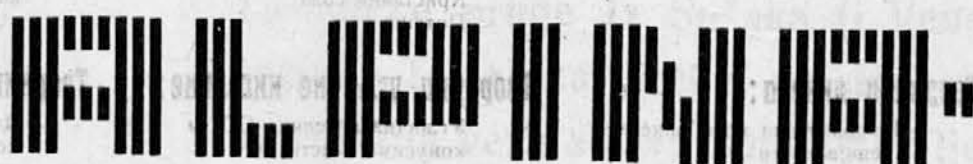
Sadržina sokolskih listova

»SOKOLSKA VOLJA«

Broj 147 ovog odlično uređenog nedeljnog lista, koga izdaje župa Ljubljana, donosi između ostalog i ove

SPORTSKE
TRGOVINE

LJUBLJANA
TYRŠEVA C. 12

Ti i Tvoja sokolska jedinica

nabavljate u buduće sve potrepštine za telovežbu, laku i tešku atletiku, skijanje, zimsku alpinistiku, sankanje, drsanje i ostale športove u tvornici telovežbenih sprava športskih potrepština i smučaka

Zahtevajte ponude i cenik!

članke: Sokolsko v sedanjosti (uvodnik); — Najnovejše vesti; — Iz dravskoga Sokolstva; — K skupni mizi (feljton od br. J. Špicara); — Pisma iz Praga, Vesti i dr.

»BRATSTVO«

Izašao je 11 broj glasnika župe Osijek, sa vrlo značajnim uvodnikom, »Šta da se radi«, i člancima: Iz uspomena starog prednjaka; — Ovogodišnja takmičenja »Il lige«; — Hrvatski junak (D. K.); — Naše prilike i nepravilnosti (B. S.); — Naš naraštaj čita i piše; itd. List donosi brojne rubrike i vesti iz sokolskog života i rada.

»SOKO NA JADRANU«

Izašao je dvobroj 9 i 10 glasila župe Split, Šibenik-Zadar i Sušak-Rijeka, sa ovim zanimljivim sadržajem: Poslije pet godina (J. Boko); — Revolucionarna omladina Splita i njena

uloga pred 30 godina (Dr. Oskar Tartalja); — Nešto o umoru i higijeni umora (S. V.); — Šaljivi kut; — Vijesti iz župe i dr.

»NAŠA RADOST«

Primili smo 1 broj lista jugoslovenske sokolske dece, koji donosi sledeće članke i pesme: Nj. V. Kralj Petar Drugi; — Sokolićima; — 25-godišnjica Čerske bitke; — Biti Soko (R. Miholić); — Rastanak (F. Katarinić); — Ja sam dak (J. Matešić); — Doživljaji male kraljice od Milinije; — O zračnih vrtincih; — Prije dvadeset hiljada godina; — Ja sem bogat (R. Mohar); — Kića Sokolić (J. Udicki); — Prilog: »Našim mališanima«.

SOKOLSKA ŠTEDNA I KREDITNA ZADRUGA S. O. J. U SPLITU
Stanje na dan 31 oktobra 1939
Aktiva: Blagajna: primila 910.215, izdala 908.632,75, stanje 1.582,25.

CASOVNIČAR I JUVELIR M. MITROVIĆ TERAZIJE 22 (do Moskve)

ima: švajcarskih časovnika za ruku i džep, zlatnog nakita, kristala, srebra, pehara i plaketa.

Braći i sestrama popust
Cene vrlo solidne. Stručan rad
Tražite cene za izradu kllnaca i značaka.

ZA DAME

**MANTLOVI
HALJINE I BLUZE**
najveći izbor u specijalnoj radnji ženske konfekcije

„TOGA“

PINKAS I KOMP. Beograd
Knez Mihailova br. 8 (ugao)

Tvornica TANINA Sisak D. D.

proizvodi sljedeće ekstrakte:

Kestenov ekstrakt
Smrekov „
Hrastov „
Kveljačo „
Valonea „
Mimoza „

i razni miješani ekstrakti.
Sirovina se nabavlja iz naše države, Afrike, Azije i Južne Amerike

Sestre-Braćo!

Upamtite da ćete sokolsku odoru, vežbaće odelo i sve ostale sokolske potrepštine dobiti jedino, propisno i jeftino u solidnoj i poznatoj

Trgovini sokolskih potreština

Branko Palčić

ZAGREB
Kraljice Marije 6
BEOGRAD
Balkanska 22

Tražite besplatni cenovnik

promet: 2.087.850,50, novčani promet: 1.818.847,75. Zadruga ima 276 zadrugara sa 1.021 poslovnih udela.

Nameštenje

Jedan vredan brat, koji je izgubio nameštenje zbog svog sokolskog

rada, moli bratske jedinice, da mu nadu zaposlenja. Vešt je svakom sokolskom radu, a pored toga ima zvanje trgovačkog pomoćnika, manipulanta drvom i skladištara. Radi fabrike i kancelarijske poslove. Star je 24 godine. Mesto može nastupiti odmah. Sva obaveštenja daje Sokolska četa Poljsnik, župa Ljubljana.

НАЈВЕЋИ И НАЈЗНАЧАЈНИЈИ НАЦИОНАЛНО-КУЛТУРНИ ПОТХВАТ НАШЕГ ВРЕМЕНА наша

„Војна библиотека“

У ДАНЕ ПУНЕ НЕИЗВЕСНОСТИ
када се у први план оштрих интересовања постављају
ПИТАЊА НАРОДНЕ ОДБРАНЕ
пружа својим читаоцима у одлично опремљеним издањима
ДЕЛА НАЈЧУВЕНИЈИХ ВОЈНИХ АУТОРИТЕТА
која у објективно срећеним оцајањима излажу велика ратна искуства прошлости, критике операција и чудесне теорије савремене ратне технике.
НАЈКОРИСНИЈА, НАЈЗАНИМЉИВИЈА НАША ЕДИЦИЈА
ИЗ ОБЛАСТИ ВОЈНЕ ЛИТЕРАТУРЕ
доноси, поред осталих, ова три
ДАНАС НАЈАКТУЕЛНИЈА ДЕЛА
која својим подацима о савременом рату јесу
ПРЕКА ПОТРЕБА СВАКОГ ОФИЦИРА И ГРАЂАНИНА:

ЛИДЕЛ ХАРТ
МОДЕРНИ РАТ
НАЈЗНАЧАЈНИЈЕ ДЕЛО САВРЕМЕНЕ ВОЈНЕ ЛИТЕРАТУРЕ
које је при својој појави у Енглеској
ИЗАЗВАЛО СЕНЗАЦИЈУ И СТРАСНЕ ПОЛЕМИКЕ
али ратом наших дана
СВЕ ХАРТОВЕ ПОСТАВКЕ У ЦЕЛИНИ СУ ПОТВРЂЕНЕ:
ПОКРЕТЉИВОСТ, ТЕНКОВИ, МОТОРИЗОВАНЕ ЈЕДИНИЦЕ, АВИОНИ
Предговор написао ген. Ж. Станиславски. Превео лук. Др. Љуб. Ибковић
376 страна. — Повезано у платно
Цена 100.- дин.

Бен. БУЛИО ДУХЕТ
ИНТЕГРАЛНИ РАТ
КАПИТАЛНО ДЕЛО О ВАЗДУХОПЛОВОЈ ВОЈНОЈ ДОКТРИНИ
НАЈДЕТАЉНИЈА ОВРАДА ПИТАЊА ВАЗДУШНЕ АРМИЈЕ — НАЈСТРАШНИЈЕГ ОРУЖЈА САДАШЊОСТИ
Драгоцена књига за свакога
Јер приказује тотални рат, рат свим средствима против целокупног непријатељског народа и непријатељске територије
Предговоре написали маршал Итало Балбо и ген. Душан Симоновић
Превео лук. Др. Љуб. Ибковић
492 стране. — Повезано у платно.
Цена 120.- дин.

Бен. Н. Н. ГОЛОВИН
ЧЕМУ ТЕЖИ ВЕЛ. БРИТАНИЈА
СТРАТЕГИСКО-ПОЛИТИЧКА СТУДИЈА
О ОСНОВНИМ ВЕКОВНИМ ТЕЖЊАМА БРИТАНСКЕ ПОЛИТИКЕ
Ово врло актуелно дело открића нам бојне примере Енглеске последњих година
ЗА ОДБРАНУ НАЈВЕЋЕ ИМПЕРИЈЕ СВЕТА
БРИТАНСКА ПРЕВЛАСТ НА МОРИМА
УСТРОЈСТВО СУВОЗЕМНЕ ВОЈСКЕ
БРИТАНСКЕ ВАЗДУХОПЛОВНЕ СНАГЕ
Предговор написао Јоб. М. Јобановић
Превео ген. Влад. Белић
204 стране. — Повезано у платно.
Цена 60.- дин.

ПОРУЧБИНЕ Г Р И М А И ИЗВРШУЈЕ
ГЕЦА КОН А. Д., Београд
Ул. Кнез Михаилова 12 — Пошт. факс 103

Творничка подuzeћа П. ТЕСЛИЋ — СИСАК

препоручују производе следећих својих творница:

Творница и рафинерија шпирита:

Сирови шпирит
Фини рафин. шпирит
Денатурат
Дехидрат

Пецара ракије:

Све врсте домаћих ракија
и дестилација

Творница кем. производа:

Печена цибра
Калијево гнојиво
Кристална сода
Поташа

Творница квасаца:

Првораздни пекарски
паковани и тиштени
квасац

Творница дрвених израђевина:

Дрвена вуна
Букове спирале
за творницу сирћета

Творница ликера:

Првораздни крем ликери
Специјалитети
Бренди
Рум

Творница угљичне киселине:

Угљична киселина CO₂ у
конусима властитим
и купчевим

Творница кисика (оксигена):

Добавља кисик у
конусима од лаког
метала

СИСАЧКО ЈОДНО КУПАТИЛО

најмодерније, најјефтиније и најјаче природно - хиперметално купатило у Средњој Европи и на Балкану

»АКРА«

Петра С. Бабића — Београд
Теразије 17 (Пашићева 2)

Велика народна робна кућа

— у центру Престонице —

Укусан и богат избор
Повољне цене
Првокласна роба

Zatražite cjenik za
zimске športove

Prva Jugoslavenska industrija športskih potrepština

M. DRUCKER

ZAGREB
ILICA 39

Najveće preduzeće športskih potrepština u državi.

Vir najnovije mode

V. LEŠJAK

DAMSKA I MUŠKA MODA
LJUBLJANA-ŠELENBURGOVA I HOTEL SLOV

Jadranska Plovidba d. d. Sušak

Brza parobrodarska služba iz Venecije i Sušaka za Dalmaciju. Polazak iz Sušaka svaki dan osim srijede i petka u 16 sati. Turističke pruge iz Sušaka (i Venecije) za Dalmaciju, te iz Sušaka (i Trsta) za Grčku, uz umjerene paušalne cijene. — Dnevna višekratna veza za sva kupališta i ljetovališta jugoslovenske obale. Prospekte i upute daje Direkcija u Sušaku, te svi uredi „PUTNIKA“ i društva „WAGON-LITS COOK“

Delniška družba pivovarne UNION v Ljubljani

priporoča svoje izborne izdelke:

svetlo in črno

v sodih in steklenicah

UNION PIVO

PEKOVSKI KVAS

in

ŠPIRIT VSEH VRST

Pripadnikom
Sokola se pri-
poroča gostilna

FIGOVEC

HOČEVER
FRANC

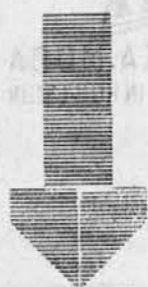
Ljubljana
Tirševa ul. 13

Peter Stepič

lastnik

Mirko Stepič

VELETRGOVINA
VINA

LJUBLJANA
TRŽNA ULICA 6

Premog, koks, drva

nudi

I. Pogačnik, Ljubljana

Telefon 20-59

Ljubljanska kreditna banka u Ljubljani

Filijale:

Beograd, Celje, Kranj, Maribor,
Ptuj, Rakek, Slovenj - Gradec,
Split, Šibenik, Zagreb

Prima uloške na štedne knjižice i
tekuće račune uz najugodnije ukama-
čivanje, financira trgovinu i industriju
te vrši sve bankovne poslove brzo i
kulantno.

JOS. BERGMAN

PARNA TOPILNICA LOJA • INDUSTRIJA ČREV

LJUBLJANA

POLJANSKA CESTA ŠT. 85-87

TELEFON ŠTEV. 20-61

Stroji / Najnovejši otroški vozički / Motorji / Tricikli / Šiv. stroji / Velika izbira

Igračni vozički, skiroji, avtomobilčki, koles. deli

Tribuna F. B. L. Ljubljana, Karlovška c. 4

PODRUŽNICA: MARIBOR, ALEKSANDROVA 26 — CENIKI FRANKO

Najboljše sveže meso, mesne izdelke in konzervi dobite pri tvrdki

Slamič v Ljubljani

Ustanovljeno leta 1823

Samo

z zaščitnim znakom so prave znano prvovrstne pristne

Kranjske klobasePriznane kot „**Specialiteta**“ od starorenomirane tvrdke:

Miroslav URBAS
Ljubljana, Slomškova ulica 13
(poleg Mesne elektrarne)

Brzjavljavi: Urbas Ljubljana - Telefon št. 33-22

TURKMednarodna spedicija
Prosto javno skladišče
LJUBLJANA

PREVZEMA:

Ocarinjenje

uvoznih in izvoznih pošilk in to hitro, skrbno in po najnižji tarifi. Revizija pravičnosti zaračunavanja carine in vse informacije brezplačno.

VIHARJEVA CESTA ŠT. 33
(nasproti nove carinarnice)

Telefon št. 24-59

Prevažanje

vsakovrstnega blaga, huriva, strojev, selitve v Ljubljani in izven Ljubljane z vozovi in avtomobili in to hitro ter po nizki ceni.

MASARIKOVA CESTA ŠT. 9
(nasproti tovarnega kolodvora)

Telefon št. 21-57

Vskladiščenjeraznega blaga kot tudi ponštva v vlastnem, mestne trošarine in uvoznine proslom
JAVNEM SKLADIŠČU.Oskrba inkaso — povzeli.
KOTNIKOVA ULICA ŠT. 12
(nasproti mesne elektrarne)

Telefon št. 30-73

F. Hrehorič

**veletrgovina z manu-
fakturo na veliko in
malo**

Ljubljana, Tyrševa 28

Telefon šte v. 24-04

UČITELJSKA TISKARNA

v Ljubljani, Frančiškanska ul. 6

Račun poštne hranilnice 10.7761 — Telefon 23-12.

je najmoderneje urejena in izvršuje vsa tiskarska dela od najpreprostejšega do najmodernejšega. Tiska šolske, mladinske, poučne, leposlovne in znanstvene knjige v enobarvnem ali večbarvnem tisku. Brošure in knjige v malih in največjih nakladah. — Časopise, vabila, proračune, vizitke, plakate, žurnale. — Okusna oprema ilustriranih katalogov, cenikov in reklamnih listov. Lastna tvornica šolskih zvezkov za osnovne, srednje in meščanske šole. Risanke, dnevniki in beležnice. Vse tiskovine za šole in društva. Dajte v tisk UČITELJSKI TISKARNI! — ZAHTEVAJTE CENIKE!

V njeni knjigarni dobite in lahko naročite katerekoli knjige ali časopise, vse šolske in pisarniške potrebščine za vse stroke javnega in privatnega življenja.

Izdeluje diazo-amoniak papir „JASNIT“ za kopiranje načrtov. Domači izdelek te vrste v državi. — **LASTNA KOPIRNICA.**

Celjska posojilnica d. d. v Celju

JE NAJSTAREJŠI NARODNI DENARNI ZAVOD V CELJU

Vse haranilne vloge, vložene pri

CELJSKI POSOJILNICI D. D. V CELJU

so varno naložene, se ugodno obrestujejo in se izplačujejo točno v gotovini

Denar, naložen v domač denarni zavod, donaša koristi vsemu domačemu narodnemu gospodarstvu

NALAGAJTE

SVOJE PRIHRANKE V

Celjski posojilnici d. d. v Celju — Narodni dom

Centrala; CELJE, Narodni dom • Podružnici: MARIBOR, Šoštanj • Telefon št. 22 • Pošt. ček. rač. 10.591

„ELKA“

TEKSTILNA TOVARNA CELJE

SPODNJA HUDINJA

Izdeluje vse vrste bombažnih tkanin u
priznано dobri kvaliteti in stalnih barvah.

Telefon 181

Cenjene odjemalce vabimo na
ogled moderno urejene tovarne.

„ELKA“ TEKSTILNA TOVARNA • CELJE • Lastnik: LEO KUDIŠ

HUBERTUS

CELJSKA MILARNA
D. Z. O. Z. / CELJE

Račun poštne hranilnice št. 16.005

Brzjavi: Milarna Celje — Telefon št. 113

Za pranje svojega perila uporab-
ljajte vedno le ta dva domača iz-
delka. Imata to izbornost lastnost, da
sta v uporabi cenena in dajeta
perilu belino snega. Bogata pena
odvzame vso umazanost iz perila
in ga desinficira. Zato: vedno in
povsod Perion pralni prašek in
HUBERTUS terpentinov milo

**Zahtevajte
ilustrovani
cenik**

A. MISLEJ

C E L J E

Cinkarna d. d.

u CELJU

OSNOVANA 1923. GOD. PREUZEVIŠI POSLOVANJE DOTADANJE DRŽAVNE
CINKARNE OSNOVANE VEČ 1873. GOD.

Prerađuje i iskorišćuje cinkovu rudu i cink

Glavni produkti Cinkarne d. d. su:

Cink, sirov i rafiniran u blokovima.
Cinčani, bakreni i olovni lim sviju dimenzija i debljina.
Cinkovni prah.
Sumporna kiselina, koncentrirana i nekoncetrirana.
Zelena galica (gvoždni vitrijol).
Katran (ter).
Cinkovo belilo „Brilijant“.

GLAVNO ZASTUPSTVO ZA PRODAJU FABRIKATA
CINKARNE D. D. IMA FIRMA:

METALNO A. D.
BEOGRAD, KARADORĐEVA 1.

Koja vrši veleprodaju, a ima i uvek na stovarištu:

Centrala: LJUBLJANA — Tel. 27-27

Tvornice: CELJE — Tel. 80

Engros: olovo, cink, kalaj, bakar, aluminium cinkovi,
olovni, bakarni i aluminium lim, cinkovo belilo „Brilijant“,
litopon „Titanik“ olovni minimum „Rubin“, olovna gleda,
bakarna galica „Solnce“ cinkovi prah, ultramarin, na-
trijev hidrosulfit, hromova stipsa, kalijeva stipsa, sum-
porna kiselina i t.d.

Osim toga trguje još i sa starim metalima i metalnim ostacima svih vrsti.

„Hermes“

Enoletni trgovski tečaj Slov. trgov. društva v Mariboru
v prostorih drž. trg. akademije, Zrinjskega trg 1.

Omoguća staršem, da pri nizki šolnini preskrbe svojim otrokom v enem letu temeljito znanje v trgovinskih predmetih. — Le praktičen pouk. — 38 tedenskih ur. — 14 predmetov. — poučujejo profesoriji drž. trg. akademije.

Priporoča trgovskim, industrijskim in obrtnim podjetjem svoje absolvente(kinje) za pisarniško službo. Konšni izpiti jamčijo za dovoljno znanje. Priznalna pisma šefov dosedanjih absolventov. — Zahtevajte prospekte!

Sokolska kreditna zadruga

Z OMEJENIM JAMSTVOM — MARIBOR

Drago Rosina

MARIBOR

**zaloga galanterije, pletenin
papirja, povarskih izdelkov i.t.d.**

na veliko in na drobno.

1909 - 1939

30
LET

obstoja
slastičarna

ILICH

v Mariboru
Slovenska
ulica 6
podružnica
Mejska 2

Ivan Kravos, Maribor

Aleksandrova c 13 — Telefon 22-07

**POSODILNICA NARODNI DOM
v MARIBORU**

zadruga z omejenim jamstvom

Najstarejši slovenski denarni
zavod v Mariboru.

■ Deležna glavnica 600.000
Dinara.

■ Rezervni skladi 12 milijonov
Dinara.

MODNA
TRGOVINA

Anton Paš

MARIBOR
Slovenska ul. 4

Veletrgovina v železnino

Pinter & Lenard, Maribor, Aleksandrova c. 34.

Oglejte si našo zalogo? Prepričajte se o cenah!

**Hotel
Restaurant**

„Novi svet“

Lastnik: Josip Povodnik

Maribor, Jurčičeva ul. št. 7

Telefon 22-25

Brači i sestrama se

preporuča sa 10% popusta.

Samo plašč in obleka po meri
odgovarja
Vaši poslovi
in **Vašemu okusu**

Dobro in okusno oblačene dame in gospodje kupujejo
za svoje obleke blago najboljše kvalitete, ki jo ima
v bogati in veliki izbiri

Franjo Majer, Maribor, Glavni trg 9.

НАШИМ МУШТЕРИЈАМА

Болести већином долазе од ногу. Зато вам је пре свега потребна добра, непромочива и топла обућа. — Одржали смо јевтине цене и по крај тога што су сировине знатно поскупиле. Желимо да вас увек послужимо добро и јевтино. —

59

62-2-44609

Спортске ципеле за дечаке. Израђене од јаког бокса, са јаким кожним ђоновима.

49

62-2-68002

Високе кожне ципеле за дечаке, са јаким гуменим ђоновима. За јесен и зиму школској деци на подеснија обућа, јер не пропуштају воду.

59

5451-44809

Ове пражесне ципелице од меке коже, са топлим поставом, пружиће дечијим ножицама удобност и топлину.

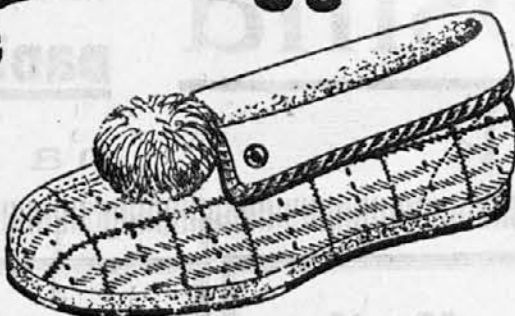
59

28992-693

Родитељи! Ако својој деци купите ове лаковане чизмице од гуме, можете их без бриге пустити да ходају и по блату и по води. У њима ће им увек ноге бити суве и топле.

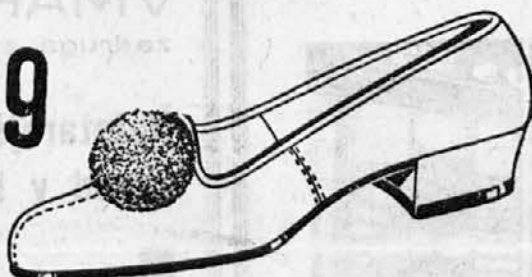
39

7225-44

Купите ове топле и удобне папуче од филца. У њима ће Вам бити топло и оне ће Вас сачувати од назеба.

69

3415 55103

Удобне и елегантне кућне ципеле од фино меке коже, са ниским потпетицама.

49

78355-666

Модерне женске каљаче, од лаковане гуме, са средњом потпетицом. Закопчавају се лако на једно патент пугм.

129

2655-66134

Модерне зимске ципеле од коже, комбинване са сукном и украшене кримером. Имају кожне ђонове и полувисоке потпетице.

69

78635-634

Целогумене женске ципеле за кишу, са топлим фланелском поставом и полувисоким потпетицом. Украшене укуским крагном.

39

98157-652

По киши не излазите без ових гумених каљача. У њима ће Вам ноге бити суве, нећете назебети, кућа ће Вам бити чиста.

129

2927-44622

Јаке мушке полуципеле за штрапац, туристичког облика, израђене од бокса, са кожним ђоновима и потпетицама. У њима се нога удобно осећа.

149

9979-64621

Високе мушке ципеле, израђене од јаког бокса, са кожним ђоновима на рам прошивеним. Нарочито пристају уз униформу.

баша